

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

СТРАТЕГИЯ ЗА ВОДЕНО ОТ ОБЩНОСТИТЕ МЕСТНО РАЗВИТИЕ НА СДРУЖЕНИЕ С НЕСТОПАНСКА ЦЕЛ МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА „ДЖЕБЕЛ – КЪРДЖАЛИ 63“

**Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на
Република България за периода 2023 – 2027 г. - ПОДХОД „ВОМР“**

**процедура: BG06AFSP001-1.001 – „Изпълнение на операции,
включително дейности за сътрудничество и тяхната подготовка,
избрани в рамките на стратегията за местно развитие“**

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА „ДЖЕБЕЛ – КЪРДЖАЛИ 63“

гр. Джебел, п.к. 6850, ул. „Йълдъръм“ № 9а
e-mail: mig.dk2025@gmail.com www.dzhebel-kardjali.com/

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

СТРАТЕГИЯ ЗА ВОМР ЗА ТЕРИТОРИЯТА НА МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА „ДЖЕБЕЛ – КЪРДЖАЛИ 63“	
1. Географски район и население, обхванати от стратегията за ВОМР (не повече от 2 страници)	
1.1. Информация за територията и населението на МИГ:	
- Списък на общините, обхванати от МИГ;	Община Джебел, Община Кърджали
- Списък на населените места, обхванати от МИГ;	Община Джебел – Албанци, Брежана, Великденче, Воденичарско, Вълкович, Генерал Гешево, Джебел, Добринци, Душинково, Желъдово, Жълти рид, Жълтика, Илийско, Казаците, Каменяне, Козица, Контил, Купците, Лебед, Мишевско, Мрежичко, Овчево, Папрат, Плазище, Подвърх, Полянец, Поточе, Припек, Ридино, Рогозари, Рогозче, Рът, Рожденско, Скалина, Слънчоглед, Софийци, Мишевско, Сипец, Телчарка, Търновци, Тютюнче, Устрен, Цвятово, Църквица, Чакалци, Черешка, Щерна, Ямино Община Кърджали – Айрово, Багра, Бленика, Божак, Бойно, Брош, Велешани, Висока, Вишеград, Воловарци, Върбенци, Главатарци, Глухар, Голяма бара, Дъждино, Дъждовница, Дънгово, Енчец, Житарник, Зайчино, Звъника, Звънче, Зелениково, Зорница, Илиница, Калинка, Каменарци, Кобиляне, Кокошане, Костино, Крайно село, Крушевска, Крушка, Къосево, Лисиците, Лъвово, Македонци, Мартино, Ненково, Опълченско, Островица, Охлювец, Пенъово, Пепелище, Петлино, Прилепци,

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

	Пъдарци, Резбарци, Ридово, Севдалина, Скална глава, Снежинка, Соколско, Срединка, Старо място, Стражевци, Тополчане, Ходжовци, Царевец, Чеганци, Черна скала, Чилик, Яребица.
- Брой жители на населените места, обхванати от МИГ.	21 524 души
1.2. Описание на географския район и карта на територията, обхваната от МИГ:	
Територията на МИГ Джебел-Кърджали е с непрекъснати граници и включва цялата община Джебел с нейните 47 населени места и 63 населени места от община Кърджали. И двете общини попадат в административните рамки на област Кърджали (NUTS 3) и на Южен централен регион за планиране (NUTS 2). Площта на МИГ е 472,113 км², а населението към 31.12.2020 г. е 21 524 души, населените места са общо 110. Община Джебел е разположена в Източните Родопи в югозападната част на област Кърджали. Граничи на север с община Ардино и община Кърджали, на изток с община Момчилград, на запад с общините Неделино и Златоград от област Смолян, на юг с община Кирково. С площта си от 229,1 км² се нарежда на последно място по големина сред общините на област Кърджали и заема 7,1% от нейната територия. Община Джебел включва 47 населени места: 1 град (административен център) и 46 села. Община Кърджали е разположена в северната част на Източните Родопи и съответно в северозападната част на областта. На североизток и изток граничи с общините от област Хасково – Стамболово и Хасково, на юг граничи с общините Момчилград и Джебел, и в много малък участък с община Крумовград (района на язовир „Студен Кладенец“). На запад граничи с община Ардино, а на север и северозапад с община Черноочене. Площта ѝ е 574,44 км² и съответно това е най-голямата община от областта, като заема 17,9% от нейната площ. Общината включва 118 населени места: 1 град, административен център, който е изключен от границите на МИГ и 117 села. От тях 63 са включени в територията на МИГ и заемат южната, югозападната и северозападната част от общината. Така границите на МИГ стават следните:	

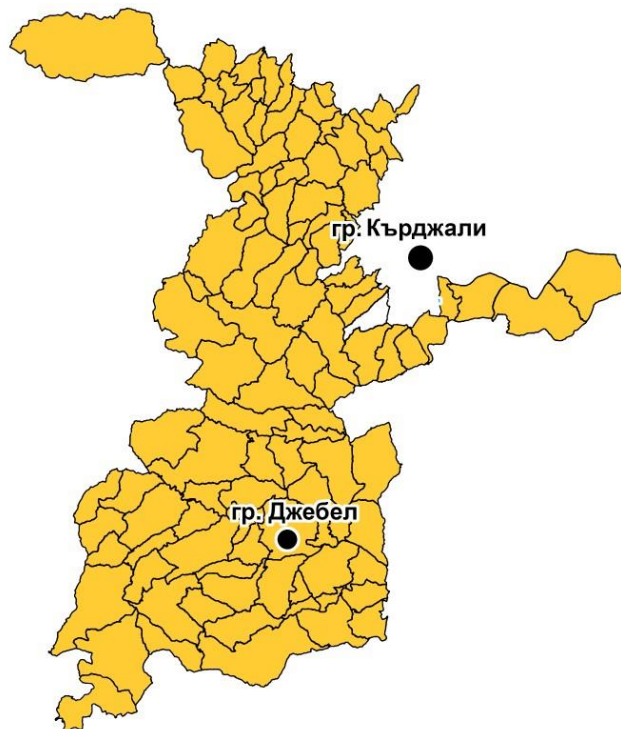

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

На север и североизток – община Черноочене и останалата част от община Кърджали, която става част от източната граница на МИГ, на югоизток с община Момчилград, на юг с община Кирково, на запад с общините Неделино и Златоград от област Смолян, на северозапад с община Ардино.

Община Джебел е в Списъка на общините в обхвата на селските райони (Приложение 2 към ПМС 494/2024 г.). Според Наредбата за определяне критериите на не облагодетелстваните райони (последно изм. и доп. ДВ. бр.16 от 24 Февруари 2020 г.) 26 от населените места на общината попадат и в обхвата на планинските райони. Съгласно категоризацията на общините, изготвена от МРРБ, Джебел е 4-та категория община с 47 населени места – 1 малък град от 4-та категория и 46 малки и много малки села, които са предимно от най-ниските 7-ма и 8-ма категория (само две села са с по-висока категория – Припек е от 5-та, а Устрен е от 6-та). Община Джебел е определена като слабо урбанизирана (периферна) - над 50% от населението ѝ живее в населени места под 5 хил. жители и е с център – град с под 5 хил. жители. Такива са 29 общини в Южния централен регион и 5 в област Кърджали. Съгласно йерархичната система

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

от центрове, представена в Актуализацията на Националната концепция за пространствено развитие (2019 г.), общинският център град Джебел е от пето йерархично ниво - много малки градове или села, центрове с общинско значение за територията на съответните общини (такива са 30 центъра на общини в Южен централен регион и 4 в област Кърджали). Според най-актуалните данни на НСИ от 2023 г., гъстотата на населението е 38,5 души/км², при 58,1 д./км² за страната и 45,6 д./км² за област Кърджали.

В състава на МИГ Джебел-Кърджали влизат общо 110 населени места, общото им население за 2020 г. е 21 524 души, общата територия е 472,113 км², което е 14,7% от територията на област Кърджали и 2,11% от територията на Южен централен регион за планиране.

2. Описание на процеса на участие на общността в разработване на стратегията: *(не повече от 3 страници)*

2.1. Описание на процеса - проведени срещи, семинари, конференции, обучения, обществени обсъждания с местната общност и описание на съответствието на стратегията с Интегрираната/ите териториална/и стратегия/и за развитие на региона/ите от ниво 2:

Цялостният процес по изготвяне на СВОМР следваше следните основни стъпки:

- Провеждане на проучване, с цел да се установят възприятията на силните и слабите страни на територията, от страна на местната общност; потребностите от финансиране по интервенции от СПРЗСР 2023-2027 г.; инвестиционните намерения; организационния и финансов капацитет за реализиране на проекти; информационните нужди; нагласите и доверието към принципите и правилата на подхода BOMP;
- Преглед на основни нормативни, законови и стратегически документи и Плана за интегрирано териториално развитие на община Джебел за периода 2021-2027 и Плана за интегрирано териториално развитие на община Кърджали за периода 2021-2027 г., Интегрираната териториална стратегия за развитие на Южен централен район 2021-2027 г.;
- Изготвяне на социално-икономически анализ, чрез събиране и обработване на първична статистическа информация за територията, позволяваща оценка на наличните ресурси и анализ на социално-икономическите тенденции;
- Провеждане на информационни срещи и информационни конференции, свързани с консултиране подготовката на стратегията, работни срещи, свързани с консултиране на Стратегията с местната общност, идентифициране и мотивиране на ключови представители на заинтересованите страни за участие в информационните събития и общественото обсъждане на Стратегията на МИГ; генериране на инвестиционни и проектни намерения.

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Във връзка с популяризиране на процеса на разработка на Стратегията беше проведена **широка информационна кампания**, разделена основно на два етапа.

Първият етап на информационната кампания се проведе преди стартиране процеса на разработка на стратегията и целеше запознаване на потенциалните заинтересовани страни със самия процес по изготвяне на СВОМР, насърчаване на тяхната активност за включване в него. В рамките на информационна кампания се проведеха две срещи с по 20 участника, проведени на 02.05.2025 г. в гр. Джебел и 05.05.2025 г. в село Глухар, община Джебел.

Вторият етап на информационна кампания целеше представяне проекта на стратегия пред местната общност, както и обратна информация за **отзивите на общността** по заложеното съдържание в разработената стратегия. В сградата на кметството на в село Устрен, община Джебел е проведена работна среща, на 16.05.2025 г. с 15 участника и на 15.05.2025 г. с 14 участника е проведена работна среща в сградата на кметството в село Енчец, община Кърджали.

Проектът на Стратегията за местно развитие бе представен на обществено обсъждане с представители на заинтересованите страни проведено на 20.05.2025 г. в гр. Джебел. Прилагайки принципът „отдолу – нагоре“, събраните по време на втори етап от информационната кампания **предложения от местната общност**, бяха анализирани и **включени в проекта на СВОМР**.

В процеса на разработване и съгласуване на стратегията, бяха включени **представители на всички групи заинтересовани лица**, идентифицирани в проучванията и анализите, в т. ч. уязвимите групи и млади хора, видно от приложените присъствени списъци от проведените събития.

Целият процес на разработване на Стратегията за ВОМР беше изпълнен при спазване на **хоризонталните принципи** съгласно чл. 9 на Регламент (ЕС) 2021/1060 – равенство между половете, утвърждаване на принципа на равните възможности, липса на дискриминация и др.

Не бяха поставяни **никакви ограничения** към участниците в информационната кампания, основани на пол, расов или етнически произход, религия или вероизповедание, увреждане, възраст или сексуална ориентация. При избора на местата за събитията, беше отчитана **достъпността за хората с увреждания**. Включените в стратегията критерии за подбор на проекти **нямат дискриминационни елементи** и са в синхрон с **принципа на равните възможности**.

С цел подобряване на информираността относно дейността на МИГ, подхода ВОМР, допустимите програми за финансиране, мерки и кандидати на тези мероприятия са разгледани възможностите за финансиране по Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони – СПРЗСР, Програма „Развитие на човешките ресурси“, Програма „Образование“, Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ и Програма „Околна среда“.

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Стратегията бе предложена и одобрена пред заинтересованите страни за обществено обсъждане, приключило на 22.05.2025 г. с информационна конференция в гр. Джебел. Окончателният вариант на СВОМР бе предложен за одобрение пред Общото събрание на СНЦ „МИГ Джебел - Кърджали 63“ на 23.05.2025г.

С цел подобряване на информираността относно дейността на МИГ, подхода ВОМР, допустимите програми за финансиране, мерки и кандидати на тези мероприятия са разгледани възможностите за финансиране по Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони – СПРЗСР, Програма „Развитие на човешките ресурси“, Програма „Образование“, Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ и Програма „Околна среда“.

Описание на съответствието на стратегията с Интегрираната териториална стратегия за развитие (ИТСР) на Южен централен район.

Стратегията за ВОМР на МИГ „Джебел-Кърджали“ е изготвена в съответствие с ИТСР на Южен централен район (ЮЦР), както и с Плана за интегрирано развитие на Община Джебел за периода 2021-2027 г. (ПИРО Джебел 2021-2027) и Плана за интегрирано развитие на Община Кърджали за периода 2021-2027 г. (ПИРО Кърджали 2021-2027) , като ги доразвива и допълва на местно ниво. Съответствието между трите документа е както следва:

Интегрирана териториална стратегия за развитие на Южен централен район 2021-2027 г.	Цели и приоритети на ПИРО Джебел и ПИРО Кърджали 2021-2027	Цели и приоритети на СВОМР.Съответствие
Стратегически приоритет 1: Засилване на конкурентните позиции на ЮЦР чрез инвестиции във факторите на растеж СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1. Иновации, технологично развитие и растеж СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.2. Подобряване на бизнес средата и стимулиране на предприемачеството СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.3. Добро образование, нови знания и професионално развитие СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.4. Развитие на конкурентни сектори, базирани на местните	ПИРО Джебел: СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1: Осигуряване на предпоставки за развитие на местната икономика, която да осигури възможности за висок жизнен стандарт на населението ПРИОРИТЕТ 1: Растеж и развитие на икономиката на база на местния потенциал ПРИОРИТЕТ 2: Развитие на устойчиво селско стопанство ПИРО Кърджали:	И в трите стратегически документа се предвиждат дейности за подкрепа на икономиките на съответните територии. В ИТСР се предвиждат дейности за подкрепа на селското стопанство (Цел 1.3.1. „Развитие на селското и горското стопанство при устойчиво управление на природните ресурси“), които напълно съвпадат с предвидените в СВОМР дейности. Също така Цел 1.3.2 „Развитие на устойчив туризъм“ на ИТСР съвпада с целите на местната общност от територията на МИГ „Джебел-

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

ресурси	СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1: Постигане на балансиран икономически растеж, основан на конкурентните предимства на община Кърджали, в контекста на устойчивата (зелената) икономика, дигиталната трансформация и Индустрия 4.0. ПРИОРИТЕТ 1: Създаване на подходящи условия и възможности за икономическо развитие, на основата на регионална интелигентна специализация и традиционни стопански отрасли. ПРИОРИТЕТ 2: Разширяване и модернизиране на техническата инфраструктура и благоустрояване на населените места	Кърджали“ и на СВОМР за използване на местните природни условия и културно и историческо наследство за повишаване на интереса към територията. Приоритет 1 от СВОМР: „Устойчив икономически растеж на земеделския и неземеделския сектор чрез повишаване конкурентоспособността на малките и средни селски стопанства и предприятия, подобряване ефективността на производството и реализация на продукцията им и въвеждане на иновации“ Специфична цел 1 - Повишаване конкурентоспособността и технологична модернизация на селското стопанство чрез реструктуриране и развитие на наличните мощности и насърчаване въвеждането на иновации в стопанствата; Специфична цел 2 – Повишаване на конкурентоспособността на местните икономики и възможности за създаване на местен бизнес, включително чрез диверсификация и подкрепа за алтернативни дейности; Мярка 1.1, 1.2 и 1.3 от СВОМР
Стратегически приоритет 2: Подобряване на социалната и екологичната среда на ЮЦР СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.1.	ПИРО Джебел: СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2: Изграждане на съвременна и качествена	И в трите стратегически документа ИТСР и СВОМР по приоритет 2 се предвиждат дейности за подкрепа на

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Подобряване на достъпа до качествени здравни, социални, културни услуги и спорт СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.2. Изграждане на екологосъобразна инфраструктура. ориентиране към по-зелена, нисковъглеродна икономика	инфраструктура, благоустроена жизнена среда и качествено образование и здравеопазване ПРИОРИТЕТ 3: Модернизирана и съобразена с потребностите на населението и икономиката техническа инфраструктура ПРИОРИТЕТ 4: Подобряване на жизнената среда, развитие на социалната сфера и на човешкия потенциал ПИРО Кърджали: СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2: Повишаване качеството на живот, подобряване на жизнената среда и изграждане на модерна инфраструктура, в съответствие с установените екологични стандарти. ПРИОРИТЕТ 3: Подобряване качеството на публичните услуги	човешкия потенциал, както и подобряване на публичните услуги на населението и подобряване на условията за живот. Приоритет 2 на СВОМР допълва и доразвива Стратегически приоритет 2 на ИТСП, фокусирайки се на по-ниско административно ниво – община, като е насочен към развитието на територията на МИГ, част от Северозападен район. Приоритет 2 от СВОМР: Балансирано развитие на територията и повишаване качеството на живот на населението чрез подобряване на основната и на социалната инфраструктура, развитие на туризма, укрепване на природните и културните традиции на местната общност, опазване на околната среда. <i>Специфична цел 3 – Подобряване на условията на живот, социалната и образователна среда на териториите на местните общности и опазване на околната среда.</i> <i>Специфична цел 4 – Подкрепа за териториалната идентичност, маркетинг и марки на база на специфичния териториален потенциал и продукти от местен характер;</i>
---	--	--

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

		<i>Специфична цел 5 – Създаване на динамична жизнена среда и подобряване качеството на живот чрез развитие на хоризонтални и междусекторни партньорства и взаимодействие за инициативи от общ интерес, както и на практики и модели за добро управление и участие на заинтересованите страни в развитието на територията, като основа за териториално развитие.</i> Мярка 1.4, 1.6 от СВОМР
Стратегически приоритет 3: По-балансирано териториално развитие и намаляване на неравенствата в ЮЦР СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.1. Подобряване на транспортната и цифровата свързаност и достъпност СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2. Подкрепа за балансирано пространствено развитие СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3. Развитие на териториално сътрудничество	ПИРО Джебел: СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3: Съхраняване на околната среда, развитие на туризма и опазване и популяризиране на културните дадености ПРИОРИТЕТ 5: Съхраняване на културно - историческото наследство и подобряване на услугите и инфраструктурата в сферата на туризма ПРИОРИТЕТ 6: Добро управление и подобряване на административния капацитет в диалог със заинтересованите страни ПИРО Кърджали:	Приоритетите и на СВОМР, и на ИТСП и ПИРО предвиждат дейности дейности за опазване на околната среда, сътрудничество и развитие и подобряване на условията за живот. Приоритет 3 от СВОМР: „Подобряване на условията за живот, състоянието на околната среда, успешно прилагане и популяризиране на СВОМР и развитие на сътрудничеството“ Приоритет 3 на СВОМР допълва и доразвива Стратегически приоритет 3 на ИТСП, фокусирайки се на по-ниско административно ниво – сдружение на общини, като е насочен към развитието на територията на МИГ, част от Северозападния район.

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

	СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3: Оползотворяване на природните ресурси и развитие на туристическия потенциал на община Кърджали ПРИОРИТЕТ 4: Развитие на туризъм, интегриращ природните ресурси в община Кърджали ПРИОРИТЕТ 5: Териториално сътрудничество и изграждане на мрежи за партньорство със съседни общини и региони	Специфична цел 3.3. „Управление и популяризиране на СВОМР на МИГ „Джебел-Кърджали“ Специфична цел 3.4. „Развитие на сътрудничеството на МИГ „Джебел-Кърджали“ с МИГ от България и ЕС“ Мярка 1.7 и 1.8 от СВОМР
2.2. Групи/сектори заинтересовани лица, участвали в процеса на съгласуване на стратегията:		
Беше проведено проучване и изготвен анализ на конкретните заинтересовани страни във връзка с разработването на стратегията. При разработването и съгласуването на стратегията активно участваха представители на стопанския сектор, включващ земеделски производители, животновъди, транспорт, услуги, търговия и др., нестопански сектор, представен предимно от читалища, спортни клубове и НПО, публичен сектор – общинска администрация и представители на уязвими групи и малцинства. При проведените дейности по консултиране и информиране подготовката на Стратегията с местната общност, представителите на различните сектори идентифицираха проблемите и потребностите си, като направиха предложения за включените мерки. Стопанският сектор, включващ земеделски производители, животновъди, транспорт, услуги, търговия и др. предложиха за включване на мерките „Инвестиции в земеделски стопанства“, „Инвестиции за преработка на селскостопански продукти“ и „Инвестиции в неселскостопански дейности“ от СПРЗСР, както и кандидатстване по мерките от ПК ИП „Развитие и засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на въвеждането на модерни технологии“ и „Насърчаване на прехода към кръгова и ресурсоефективна икономика“. Представителите на публичния и нестопанския сектор предложиха включването на мерките „Инвестиции в основни услуги и дребни по мащаби инфраструктура“, „Запазване		

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

на духовния и културния живот на населението в селските райони“ от СПРЗСР, които напълно отговарят на техните потребности.

Социалните предприятия, субектите на социалната и солидарна икономика, читалища, доставчици на здравни услуги както и Община Джебел и Община Кърджали дефинираха нуждата от включване на мерки от ПРЧР – а именно „Подобряване на достъпа до трудова заетост“, „Активен живот на възрастните хора в пенсионна възраст и остаряване в добро здраве“, „Насърчаване на социално-икономическа интеграция“ и „Подобряване на достъпа до трудова заетост и активизиране на всички лица, търсещи работа“

Потенциалните бенефициенти в сферата на образованието като висши училища, научни организации, обществени съвети към образователните институции и НПО с доказан опит в сферата на образованието, идентифицираха нуждата от включването на мярка „Създаване на условия за достъп до образование“ от Програма Образование.

Община Джебел и Община Кърджали, съвместно с НПО, структури към МОСВ, структури на МЗХ и различни научни институти дефинираха нуждата от включването на двете предвидени мерки по Програма Околна Среда – „Повишаване на осведомеността относно практиките и поведението във връзка с устойчивото потребление, кръговата икономика, мониторинга на отпадъците както и информационни и разяснителни кампании за заинтересованите страни и населението“ и „Повишаване осведомеността относно биологичното разнообразие и заплахите за него“

Нестопанският сектор, представен от читалища, спортни клубове и занаятчии изрази мнението за необходимост от включване на нова мярка, целяща насърчаване на местното население в общи инициативи за изучаване и съхраняване на културното наследство и природните дадености, развитие на децата и младите хора в сферата на изкуството и спорта. Мярка ще бъде с наименование „Създаване на местна идентичност“ и ще бъде част от бюджета на мерките финансирани по СПРЗСР.

3. Анализ на нуждите и потенциала за развитие на територията: (не повече от 10 страници)

3.1. Описание на ситуацията на територията на МИГ към момента на кандидатстване:

Разнообразните форми на релефа, мекият климат и наличните богати водни ресурси създават добри условия за развитие на земеделието в чувствителните сектори. Традиционното отглеждане на тютюн постепенно се заменя с отглеждане на плодове, зеленчуци и лозя, както и на технически култури. Хълмистите и планински части са подходящи за развитие на пасищното животновъдство. Запазената природа предполага и развитие на биологичното земеделие.

Планинските части и горите са условие за развитие на туризма и ловното стопанство. Транспортната достъпност до там обаче е по-ограничена заради трудността в релефа. Възможно е изграждането на еко-пътеки и развитие на пешеходния и спортен туризъм, създаване на

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

маршрути около природните и исторически забележителности, изграждане на туристически атракции за приключенски туризъм – възжени паркове, мостове, стени за катерене и др.

Водните ресурси на територията са значителни и достатъчни за осигуряване на питейно-битовото водоснабдяване, напояване на земеделските култури, производство на електроенергия, както и за равновесието на екологичната система. Добри условия за туризъм има около реките и двата големи язовира, като мекият климат предполага почти целогодишното използване на ресурсите. Минералните води в община Джебел са предпоставка за развитие на СПА и балнеоложкия туризъм.

Икономиката на МИГ Джебел-Кърджали е част от икономиката на Южен централен регион за планиране и съответно на област Кърджали, което е благоприятен фактор за развитие заради общото добро икономическо представяне и инфраструктурно разположение. Територията на МИГ обаче остава периферна спрямо по-големите икономически центрове, вкл. и спрямо областния център гр. Кърджали. Област Кърджали продължава да е след областите в страната с ниски икономически резултати и да има редица проблеми по отношение на работната сила, образователния статус на населението и въвеждането на иновации.

Икономиката на МИГ Джебел-Кърджали заема незначителни дялове от икономическите показатели на областта – Джебел е сравнително малка община, а от община Кърджали са включени само част от селата, в които икономическите дейности са ограничени – те са съсредоточени в общинския и областен център, извън територията на МИГ.

И двете общини на МИГ се характеризират с ниска предприемаческа активност и малък брой предприятия. Област Кърджали остава сред тези с най-ниска предприемаческа активност и през 2023 г. с 48,1 предприятия на 1000 души, при средно за страната 70/1000. В община Джебел тя е 31/1000, а в община Кърджали е 57,2/1000, което е твърде малко за областен и общински център.

За наблюдавания период след 2019 г. и в двете общини на МИГ има възходящ тренд на икономическите показатели и ръст на икономиката, но с известни колебания, особено за община Джебел. Основен дял в нейната икономика заема преработващата промишленост, която има принос от 80% към добавената стойност. Това означава много слабо развитие на другите сектори и необходимост от диверсификация на икономическите дейности. В община Кърджали дялът на промишлеността е по-нисък и е 50,3%, но тя е развита главно в общинския център, който е изключен от територията на МИГ. В селата производствата са по-слаби, както и приносът на земеделието и услугите е нисък.

Секторът на селското стопанство, макар и основен поминък за населението в двете общини на МИГ в миналото, в последните години заема малки дялове от общинските икономики. Западането на сектора се дължи на характерното за района тютюнопроизводство, което след влизането ни в ЕС вече не се субсидира, съответно интересът към него спада и е необходимо то да бъде заменено с отглеждането на други култури. Все пак на територията се развива отглеждането на плодове и зеленчуци, като площите се разширяват, а стопанствата нарастват

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

по размер. Бързо развиващ се сектор е и животновъдството, което е особено подходящо с оглед планинския характер на територията. Включването на мерки от СПРЗСР за инвестиции в стопанствата би подпомогнало тяхното развитие и конкурентоспособност.

На територията на селата на МИГ има недостиг на основни услуги – както публични (здравеопазване, образование и социални), така и битови. В повечето населени места има само по един два магазина за търговия на дребно, автомивка и кафене. Развитието на услугите, появата на нови и модернизирани съществуващите може да стане по мярката на СПРЗСР за неземеделски дейности, вкл. и за някои от публичните услуги – в сферата на здравеопазването и социалните услуги.

Туризмът е сравнително слабо представен, въпреки наличния природен и културен потенциал, като това важи особено за община Джебел. В селата на МИГ от община Кърджали се развива предимно туризъм около язовирите. Подпомагането му може да бъде по различни мерки на СПРЗСР – иновативни туристически услуги по мярката за неземеделски дейности, обновяване на църкви и храмове по мярката за запазване на духовния живот в селата, ремонт на читалища и създаване на туристически атракции по „общинската“ мярка, подпомагане на дейността на читалищата и културния календар, организиране на събития чрез собствена мярка за култура или мярката за сътрудничество.

Двете общини на МИГ се отличават по-добри демографски показатели в сравнение с други от селските райони. В община Джебел населението се увеличава между двете преброявания, както и през последните години, в община Кърджали населението също нараства за наблюдавания период. И в двете общини обаче по време на преброяването през 2021 г. броят на населението е силно надценен спрямо годишните данни на НСИ и то се оказва по-малко. Въпреки това увеличението е налице.

Демографските процеси са негативни – отрицателен естествен прираст и застаряване на населението, раждат се по-малко деца, увеличават се хората над 65 години. В много от селата и на двете общини няма деца под 14 години, но навсякъде има възрастни хора. Механичният прираст е положителен в последните години – и в двете общини се заселват повече хора. Това не може да компенсира отрицателното демографско заместване и застаряването на населението – децата са много по-малко от възрастните, двете „зависими“ групи деца и възрастни са с по-висок дял от активното население.

Трудоспособното население и в двете общини все още е повече от половината, като дяловете му намаляват и са по-ниски от тези за страната – 56,7% за община Джебел и 57,9% за община Кърджали при 58,5% за страната. Увеличава се дялът на над трудоспособните, т.е. пенсионерите, което в съчетание с ниската икономическа активност създава сериозни проблеми за трудовия пазар на територията на МИГ.

Образователният състав на населението е неблагоприятен, особено в община Джебел. Дялът на висшестепенното е 8,8% в община Джебел и 20% в община Кърджали (но предимно в градския център), при 25,5% за страната. Дялът на населението с начално, основно или незавършено

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

образование е общо 51%, а в община Кърджали е 37,1%, при средно за страната 27,3%. Въпреки подобряването на образователния статус спрямо предишното преброяване, и в двете общини, особено в селата, ниската степен на образование на населението е препятствие не само за трудовия пазар, но и за цялостното икономическо развитие. Това налага мерки за подобряване достъпа до образование на малцинствените групи, като такива мерки могат да бъдат включени и в СВОМР.

Етническият състав на населението остава почти непроменен спрямо предишното преброяване. И в двете общини на МИГ преобладава турският етнос с дялове съответно 77,6% за община Джебел и 55,5% за община Кърджали. В община Джебел почти няма хора, заявили се като роми, а в община Кърджали делът им е 1,5%. И в двете общини има Планове за действие за приобщаване на българските граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация. Констатираните проблеми отново са основно в сферата на образованието, така че пак могат да бъдат препоръчани съответните мерки от Програма Образование.

Пазарът на труда в двете общини също показва негативни тенденции. В община Джебел работната сила е с дял от 44,7% от трудоспособните, неактивните лица са 55,4%. В община Кърджали работната сила е 60,9%, а икономически неактивните са 39,1, като в селата неактивните вероятно са много повече. Коефициентите на икономическа активност и на заетост са по-ниски от средните за страната.

Заетостта и в двете общини на МИГ се осигурява предимно от индустрията – над 80% от работните места в община Джебел и 47,8% в община Кърджали са на преработващата промишленост. За община Джебел това означава малка заетост в другите сектори, особено в услугите и неразвит местен бизнес. Делът на услугите в община Кърджали е по-висок, но те са съсредоточени в градския център и извън територията на МИГ. За селата и в двете общини е препоръчително да бъдат включени мерки за разнообразяване на услугите, които ще предложат и нови работни места.

Безработицата в община Джебел е около три пъти по-висока от средната за страната, докато в община Кърджали е около средната, но пак заради общинския център, който е изключен от МИГ. Най-много безработни има в групата над 55 г., която се оказва рискова за малките населени места. Хората с ниско образование не се регистрират масово в бюрата по труда и очевидно са в групата на неактивните лица.

На територията на МИГ е представено единствено предучилищното и училищно образование – детски градини, основни и средни училища, две професионални гимназии. Поради намаляващия брой на децата, непрекъснато се реструктурират и сливат групи и паралелки, закриват се учебни заведения, особено в община Джебел. Това пречи на качеството на образователния процес, особено по отношение на изучаването на български език, освен майчиния. Недоброто владение на български създава затруднения и в по-нататъшните етапи на образованието.

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Достъпът до здравеопазване на територията на МИГ е ограничен за големи групи от населението, особено в отдалечените малки села. Системата на здравеопазване е представена единствено от общопрактикуващи лекари и зъболекари, които са недостатъчни като брой. Сериозен проблем се явява нарушената профилактика на населението, което води до влошаване на общия здравен статус, като това е особено важно за предотвратяване на заболяемостта сред децата. В общинските документи са предвидени редица мерки за подобряване на здравното обслужване, както и необходимостта от модернизация на материалната база на някои от кабинетите в селата, набавянето на ново оборудване. Лекарските кабинети са допустими бенефициенти по мярката за неземеделски дейности на СПРЗСР, вкл. и чрез СВОМР.

Социалните услуги на територията са недостатъчни и включват няколко делегирани от държавата дейности или дейности по проекти по патронажна грижа и грижа в дома. На територията на МИГ липсват дневни центрове за деца и възрастни, както и за хора с увреждания, хосписи за гледане и лечение на възрастни хора, такива има в областния център, но ежедневно пътуване дотам е изключително трудно за уязвимите групи. Мярката на СПРЗСР за инвестиции в неземеделски дейности допуска откриване на дневни центрове за деца, възрастни или хора с увреждания, предоставяне на мобилни социални услуги от частни предприятия и др.

През двете общини на МИГ преминава участък от първокласният път I-5, който е част от транспортен коридор Е85. Всички останали пътища от републиканската пътна мрежа са третокласни, а регионалната мрежа е съставена от общински пътища, част от които в лошо състояние, което затруднява не само достъпността, но и търговските връзки и развитието на туризма. На територията на община Джебел транспортът е само автомобилен, община Кърджали се обслужва и от участъка на IV-та главна жп линия Русе – Димитровград– Подкова, но всички гари за извън територията на МИГ.

Водоснабдяването на част от населените места е ограничено, канализация има само в гр. Джебел, в селата липсва такава, както и в селата на МИГ от община Кърджали. Има потребност от нови източници за водоснабдяване в някои населени места, както и от изграждане на ПСОВ в град Джебел. Отпадните води се заустват директно в реките, което създава опасност от замърсяване. Община Кърджали реализира няколко големи проекта за подобряване на ВиК мрежата, които ще засегнат и някои от селата на МИГ. Изграждането на канализация не е допустимо по СВОМР. Липсата ѝ обаче увеличава рисковете за околната среда и влошава качеството на живота на населението.

Селищната мрежа е съставена от много на брой малки села, разхвърляни из цялата територия на двете общини. В община Джебел основните обслужващ функции са съсредоточени в общинския център, а като основна зона за въздействие в ПИРО е определен ареалът Джебел-Устрен-Воденичарско. Селата на МИГ от община Кърджали са разпределени в 4 от 8-те опорни центъра – крайградски, южния, югозападния и северозападния район. Проектите за тези населени места следва да са приоритетни.

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Уличната мрежа е добре изградена спрямо обитаването, но въпреки направените досега инвестиции, в голямата си част все още е в лошо техническо състояние най-вече в селата и се нуждае от ремонт или доизграждане, на места липсват тротоари, зелени площи и паркови пространства, както и места за отдих и активно прекарване на свободното време, детски и спортни площадки. Улиците и публичните пространства могат да бъдат ремонтирани по мярката на СВОМР за инвестиции в малка инфраструктура.

Територията на МИГ Джебел-Кърджали е едно от местата у нас, в които се откриват следи от всички исторически епохи и се наблюдава концентрация на археологически паметници. Повечето са в лошо състояние и не са проучени докрай, но има и такива, които са достъпни за посещение и популярни сред туристите – крепости, скални гробници, светилища.

На територията има религиозни обекти – църкви и джамии, които биха могли да бъдат обновени по мярката на СПРЗСР за запазване на духовния живот в селата. Част от тях имат интересна история и минало и могат да се превърнат в обекти на религиозен и поклоннически туризъм.

Традициите и обичаите са живото културно наследство, те се пазят от местните общности чрез дейността на читалищата. Работата на читалищата, свързана с фолклора и традициите, както и организирането на събития може да се подпомогне също чрез включване в СВОМР на собствена „дизайнерска“ мярка за културното наследство. Утвърждаването на местната идентичност и подпомагане на местната култура може да се осъществи и чрез сътрудничество между МИГ или участие в трансграничните програми.

Сградният фон на някои от читалищата се нуждае от ремонт и обновяване и тъй като са част от общинската културна инфраструктура, могат да бъдат реновирани и чрез мярката на СПРЗСР в СВОМР.

Туристически услуги, вкл. иновативни, свързани с културното наследство – материално и нематериално могат да бъдат създавани и по мярката за инвестиции в неземеделски дейности. По тази мярка може да бъде подпомогнато и развитието на занаятите.

На територията на МИГ Джебел-Кърджали екологичната обстановка е сравнително добра, с изключение на някои горещи точки в община Кърджали, предимно в общинския център, повечето извън територията на МИГ.

Управлението на отпадъците е на сравнително ниско ниво в община Джебел – обслужват се само три населени места, обхванати са само 54% от населението, няма разделно събиране на отпадъците. В община Кърджали населените места са обхванати на 100%, в някои от тях е организирано и разделно събиране на опаковки. И двете общини извозват отпадъците си в Регионалното депо за отпадъци, което е на територията на община Кърджали. Пред 2024 г. общините кандидатстват за проект, по който в регионалното депо да бъде изградена клетка за третиране на биоразградими отпадъци и производство на компост.

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

И двете общини на МИГ се характеризират с богато биоразнообразие, характерно за района на Източните Родопи. Въпреки това, територията обхваната от Натура 2000 е малка – в община Джебел няма зони, а в община Кърджали попадат сравнително малки части от 4 зони – две по директивата за птиците и две за местообитанията. И в двете общини има защитени територии, повечето свързани с растителни видове. С оглед на заплахите за биоразнообразието, причинени от човешката дейност, препоръчителна е и мярката на ПОС за информационни кампании в тази сфера.

По другите програми в СВОМР могат да бъдат включени редица мерки, свързани с опазване на околната среда. Освен мерките на СПРЗСР за ВЕИ, както и тази за инфраструктурата за уличната мрежа и зелените площи, допълващото финансиране по ПК ИП е за иновации, вкл. и такива със „зелена“ насоченост“, ресурсна ефективност и кръгова икономика.

3.2. Идентифицирани групи от заинтересовани от изпълнението на стратегията за ВОМР лица на територията на МИГ:

При анализа на територията и при проведените публични обсъждания, срещи и конференции, за целите на Стратегията бяха идентифицирани следните групи и сектори заинтересовани лица:

Публичен сектор: Общински съвети, Кмет на Община Джебел, кмет на Община Кърджали, общинска администрация Джебел, общинска администрация Кърджали, вкл. Дирекции „Социално подпомагане“ и Дирекции „Бюро по труда“, кметове на села и кметски наместници, Общински музеи; Църкви, Професионална гимназии и образователни институции; Общинска служба „Земеделие и гори“;

Граждански сектор - студенти, младежи до 29 г., лица в нетрудоспособна възраст;

Стопански сектор: **земеделски производители** – Зърнопроизводители; Зеленчукопроизводители; Говедовъди и овцевъди; Пчелари; Овощари; юридически лица, регистрирани по закона за кооперациите, земеделски сдружения;

Хранително-вкусова промишленост и преработвателна промишленост – Месопреработватели; Хлебопроизводители и сладкари; млекопроизводители и преработватели на млечни продукти;

Туризм – Хотелиери; Ресторантьори;

Услуги - Интернет доставчици; Реклама; Медии – електронни и печатни; юридически и физически лица, регистрирани по търговския закон; юридически лица, регистрирани по търговския закон – малки и средни предприятия (МСП)

Уязвими групи: безработни, хора с увреждания, ромска общност, майки на деца с увреждания; Група на младежите – неформални и неорганизиран на възраст от 18 до 30 години; Неформална ромска група;

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

В предвидените цели на Стратегията и мерките за реализирането им всички идентифицирани групи са обхванати 100%

3.3. Наличие на уязвими и малцинствени групи на територията на МИГ и описание на техните потребности:

На територията на МИГ Джебел-Кърджали са обособени следните уязвими групи:

- **Деца и младежи:** - деца, изоставени на ниво родилен дом; - деца с увреждания; - деца и младежи в риск от отпадане от образователната система; - деца на непълнолетни родители; - деца от социално слаби и многодетни семейства; - деца на самотни родители; - безпризорни деца; - деца и младежи в конфликт със закона.
- **Възрастни и стари хора:** - възрастни и стари хора с увреждания и хронични заболявания; - възрастни и стари хора, настанени в институции; - самотно живеещи стари хора, особено в отдалечени места;
- **Хора с увреждания:** - независимо дали физически или ментални увреждания, които се нуждаят от дневна грижа, рехабилитация, консултация и др.; - хора с увреждания, които не могат да се обслужват сами и имат нужда от асистентска помощ;
- **Общности и групи застрашени от социално изключване:** - безработни лица, вкл. безработни младежи и хора над 55 г., продължително безработни; - икономически неактивни лица; - социално слаби семейства и многодетни семейства;
- **Етнически малцинства;**

Потребности на уязвимите и малцинствените групи:

Хора от ромската общност и население, живеещо в сходни условия

Ромите и част от турско езичното население в общините живеят при условия, сходни с маргинализираните общности, със затруднен достъп до образование, здравеопазване и трудова заетост. Те са засегнати от ниска грамотност, бедност и социална изолация. Налице е необходимост от интервенции, насочени към приобщаващо образование, подобряване на здравната култура и услуги, както и включване в пазара на труда чрез обучения и квалификация;

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Деца от уязвими групи

Децата от малцинствени етнически групи, включително роми, често използват майчин език, различен от български, което води до затруднения в училище. Те се нуждаят от допълнително обучение по български език, интеркултурно образование, извънкласни дейности и активно включване на родителите. Необходима е целенасочена подкрепа за превенция на отпадането от образованието и за социална интеграция чрез образователната система

Хора с увреждания (деца и възрастни)

Наличието на физически, умствени или сензорни увреждания води до необходимост от специализирани социални и здравни услуги, адаптирана инфраструктура и достъп до пазара на труда. Част от лицата с увреждания са трудоспособни и имат нужда от подкрепа за включване в заетост, включително чрез социални предприятия и достъп до обучение

Възрастни хора над 65 години

Възрастните хора, особено в отдалечени и труднодостъпни села, често живеят в бедност, самота и без възможност за самообслужване. Те се нуждаят от социални и здравни грижи в домашна или близка до дома среда, подобрена достъпност до услуги и участие в обществения живот, за да се избегне социалната изолация

Безработни и икономически неактивни лица

Голяма част от трудоспособното население страда от продължителна безработица, често свързана с ниска образованост и липса на квалификация. Потребностите им включват достъп до програми за обучение, придобиване на нови умения, консултиране и посредничество за работа. Необходимо е активно включване в трудовия пазар, включително чрез социална икономика и подкрепа за самонаемане

3.4. Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите на територията на МИГ:

Силни страни	Слаби страни
Разположение в ЮЦР и до две държавни граници с Гърция и Турция, близост до европейски транспортни коридори и граничен пункт Маказа;	Липса на магистрали, само един първокласен път преминава през части от територията, лошо състояние на вътрешно регионалната пътна мрежа, затруднени връзка с южните общини;
Благоприятен мек и по-топъл климат, запазена чиста природа на Родопите, планина и гори, наличие на значителни водни ресурси по поречието на Арда - реки и два големи язовира; добри условия за отглеждане на	Голяма част от селищата са в планински район, с пресечен релеф и затруднена транспортна достъпност; бедни откъм плодородие почви, в миналото се отглежда предимно тютюн; изоставени земи,

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

плодове и зеленчуци, животновъдство, туризъм и изграждане на ВЕИ;	неоползотворен горски фонд; неоползотворени възможности за туризъм, особено в Джебел
Стабилно развитие и трансформация на икономиката от аграрна към индустриална; големи чужди и вътрешни инвестиции, концентрация на промишлени предприятия; повишаване на икономическите показатели;	Много слабо развитие на другите сектори на икономиката, особено в община Джебел – промишлеността е 80% от добавената стойност; в селата на МИГ от община Кърджали се развива предимно туризъм и земеделие;
Много добро развитие на преработващата промишленост, на територията на двете общини има МСП в сферата на машиностроенето и производството на облекла; наличие на предприятия в сферата на преработка на млечни и месни продукти; развитие на животновъдството; развитие на туризма около язовирите в община Кърджали;	Селското стопанство е допълващ и сравнително слабо развит сектор; не са утвърдени култури, които трайно да заместят тютюна; разпокъсаност на земята; ниска модернизация и остарели технологии в част от стопанствата и предприятията; недостатъчно услуги в повечето от селата; недостатъчно развит потенциал за туризъм, особено в община Джебел;
Добри демографски показатели и нарастване на населението и в двете общини, благодарение на положителния механичен прираст в последните години; сравнително стабилна раждаемост и запазване броя население; голям брой населени места;	Населението е неравномерно разпределено – има села без жители или такива с под 50 души; отрицателен естествен прираст и демографско заместване; застаряване; нисък образователен статус; компактни етнически малцинства на места;
Сравнително стабилен трудов пазар, заетостта се осигурява от промишлените предприятия, има глад за работна ръка; високо заплащане на труда и в двете общини, което е над средното за областта	Ниска икономическа активност и голям брой лица извън работната сила, особено в Джебел; ниска квалификация на работната ръка; по-висока от средната безработица в община Джебел, скрита безработица и в двете общини;
Осигурен достъп до образование и здравеопазване, наличие на мрежа от детски градини и училища с достатъчно учители и добра материална база; близост до голям	Закриване на учебни заведения в община Джебел, липса на достатъчно лекари и зъболекари в селата и на двете общини, затруднен достъп до здравеопазване на

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

областен център, в който има болници; много добре развити социални услуги в община Кърджали	хората от отдалечените села; слабо развити социални услуги в община Джебел; проблеми с владееенето на български за част от децата;
Много голяма селищна мрежа, всички села разполагат с изградена инфраструктура по отношение на електроснабдяване, водоснабдяване и транспортен достъп; големи инвестиции на община Кърджали във ВиК мрежата;	Няма изградена канализация, недостиг на вода в някои села; въпреки ежегодната поддръжка, уличната мрежа се нуждае от рехабилитация и доизграждане, особено в селата; същото важи и за публичните площи за отдих; част от общинския сграден фонд е в лошо състояние
Много богато културно наследство от всички епохи на територията на двете общини – запазени средновековни крепости и уникални тракийски светилища, съчетани с природни феномени и интересни за туристите; действаща мрежа от читалища и богат културен календар;	Голяма част от паметниците са с неясен статут, не са експонирани и социализирани, липсват туристически атракции и съпътстваща инфраструктура – сувенири, заведения, забавления за деца; няма достатъчно места за настаняване, особено в община Джебел;
Добра екологична обстановка като цяло, в община Джебел няма големи замърсители на въздуха, почвите и водите; в община Кърджали се отбелязва подобрени на екологичните показатели за последните години; дива природа на места, богато биоразнообразие, защитени зони и територии, природни феномени;	Община Кърджали има известни екологични проблеми по отношение на въздуха и водите заради големите предприятия; в община Джебел управлението на отпадъците е на ниско ниво – обхваща само три населени места; наличие на нерегламентирани сметища; опасност от пожари; зоните от Натура са с малък обхват;
Възможности	Заплахи
Повишаване конкурентоспособността на земеделските стопанства в чувствителните сектори – плодове и зеленчуци, животновъдство; развитие на биологично земеделие и въвеждане на прецизно/интелигентно/цифрово земеделие, опазване на околната среда чрез повишаване	Продължаващо изменение на климата и екстремни климатични събития – суша, наводнения, горски пожари, градушки и др. природни бедствия; Потенциални нови кризисни събития като пандемията от COVID-19 и войната в

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

на енергийната ефективност, изграждане на ВЕИ и др. – чрез мерките на СПРЗСР;	Украйна; криза в доставките; намаляване на износа, свиване на пазарите;
Добавяне на стойност към земеделската продукция чрез дейности за преработката и/или маркетинг; модернизиране на съществуващите преработвателни предприятия в животновъдството, вкл. чрез дейности за опазване на околната среда – чрез мерките на СПРЗСР;	Световна финансова криза, криза на ЕС и общо влошаване на икономическите показатели на страната; икономическа несигурност;
	Продължаващо поскъпване на торове и суровини в земеделието; свиване на пазарите и нестабилност в цените; продължаващ конкурентен натиск чрез внос на по-евтина земеделска продукция
Разнообразяване на икономическите дейности и създаване на нов бизнес, вкл. в сферата на образователните, здравните, социалните и туристическите услуги; стимулиране на информационния и технологичен сектор и на занаятите; преработка и намаляване на отпадъци, ресурсна ефективност и др. - чрез мярката на СПРЗСР за неземеделски дейности;	Оттегляне на по-големите инвеститори и свиване на инвестициите, поради влошаване на икономическите условия и закриване на предприятия и влошаване на трудовия пазар;
	Продължаваща инфлация и повишаване на цените на суровини и енергия, както и на разходите за труд, оттам фалити и закриване на МСП в сферата на промишлеността и услугите;
Създаване на „интелигентни селища“ („Smart-villages“) - подкрепа на иновативни решения за създаване на интелигентни еко селища, социални селища и др., дигитализация, създаването на икономическа зона, IT академия, споделени пространства и др., което съответства на приоритетите в ПИРО за създаване на още две опорни зони около 2 от селата в общината	Влошени условия за кредитиране, повишаване на данъци и осигуровки; различни финансови санкции; невъзможност за съфинансиране на проектите
	Политическа криза, забавяне в усвояването на европейските фондове, вкл. и на прилагането на ВОМР; загуба на средства по вече одобрени проекти
Благоустройство на населените места чрез рехабилитация на малката инфраструктура - улична мрежа, детски и спортни площадки, ремонт на образователни и културни сгради и	Свиване на общинския бюджет, забавяне на капиталовата програма и изразходването на други средства, поради рестриктивна политика от страна на

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

др., създаване на туристически атракции - чрез мярката на СПРЗСР	държавата; невъзможност за изпълнение на инфраструктурни проекти
Повишаване конкурентоспособността на местните МСП чрез въвеждане на иновации; повишаване на ресурсната ефективност, въвеждане на кръгова икономика, изграждане на ВЕИ – чрез мерките на ПКИП;	Продължаваща остра липса на квалифицирана работна ръка с необходимите познания и умения, задържане на ниския образователен статус на работната сила и липса на дигитални умения в по-голямата част от населението
Създаване на заетост за уязвимите групи, вкл. ромите и възрастните; повишаване квалификацията на работната сила, активизиране на неактивното население, вкл. младежи – чрез мерките на РЧР;	Увеличаване на безработицата; увеличаване на възрастното население и хората от уязвими групи, които се нуждаят от подпомагане за сметка на работоспособното население; намаляващ капацитет на човешкия ресурс;
Приобщаващо образование за маргинализираните групи като ромите и населението, живеещо в сходна на ромите ситуация – чрез мерките на Програма Образование;	Продължаващи проблеми с успешната интеграция на малцинствените групи, вкл. ромите в системата на образованието, а оттам и включването им в работната сила

4. Цели на стратегията, включително измерими целеви стойности за резултатите, и съответните планирани действия: (не повече от 10 страници)

4.1. Цели на стратегията и приоритети за развитие на територията:

Стратегията е разработена за период до 31 декември 2027 г. Финансирането на мерките по стратегията е по Стратегическия план за развитие на селските райони (СПРЗСР)/Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР). По стратегията ще се използва и допълващо финансиране съгласно разпоредбите на ПМС № 494 от 30.12.2024 г. за определяне на правила за прилагане на подхода „Водено от общностите местно развитие“ за периода 2021 - 2027 г.

Допълващото финансиране ще се предоставя от програми:

1. Програма „Развитие на човешките ресурси“ за периода 2021 - 2027 г.
2. Програма „Околна среда“ за периода 2021 – 2027.г.
3. Програма „Образование“ за периода 2021 – 2027 г.
4. Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ за периода 2021 – 2027 г.

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Цел на стратегията: Подобряване на условията на живот на цялата територия на МИГ „Джебел-Кърджали“ чрез подобряване конкурентността на селското стопанство и на малките и средни предприятия, създаване на хоризонтални и между секторни партньорства, въвеждане на иновации, повишаване на ефективността на местната икономика, подкрепа за териториалната идентичност, увеличаване на устойчивата и качествена заетост и социално включване на уязвими и маргинализирани групи, подобряване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност, приобщаващо образование и образователна среда.

Приоритет 1 Устойчив икономически растеж на земеделския и неземеделския сектор чрез повишаване конкурентоспособността на малките и средни селски стопанства и предприятия, подобряване ефективността на производството и реализация на продукцията им и въвеждане на иновации.

Специфична цел 1 - Повишаване конкурентоспособността и технологична модернизация на селското стопанство чрез реструктуриране и развитие на наличните мощности и насърчаване въвеждането на иновации в стопанствата– За постигането на тази цел са необходими инвестиции, свързани с: повишаване на енергийната ефективност в предприятията и стопанствата, вкл. чрез производство на енергия от възобновяеми енергийни източници; системи и оборудване, използвани за събиране, обработка и анализ, отдалечен контрол, управление и мониторинг на данни за поливни норми, събиране и анализ на данни за отпадъците, генерирани от земеделското производство, проследяване на емисиите парникови газове в стопанството, като например: сензори, дроне, изкуствен интелект, сателитни изображения, автоматизация и роботика, вкл. земеделска техника с такива компоненти. Това ще се осъществи чрез мярка **1.1 „Инвестиции в земеделските стопанства“**. Друг инструмент за постигане на тази цел са инвестициите по мярка **1.2 „Инвестиции за преработка на селскостопански продукти“**, които ще бъдат свързани с: инсталиране на нови машини и оборудване за подобряване на производствения процес и маркетинга; внедряването на системи за управление на качеството; постигане съответствие със стандартите на Общността, включително пречиствателни съоръжения; пречиствателни съоръжения и съоръжения за третиране на отпадъци; модернизиране/оборудване на съоръжения за съхраняване на отпадни води, включително инсталации за пречистване на отпадъчни води в преработката и маркетинга

Специфична цел 2 – Повишаване на конкурентоспособността на местните икономики и възможности за създаване на местен бизнес, включително чрез диверсификация и подкрепа за алтернативни дейности - Тази цел ще бъде постигната чрез осигуряване на помощ за дейности в областта на развитието на услуги във всички сектори, търговията, туризма, културата и занаятите. Предвижда се създаване на нови и разнообразяване на

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

съществуващите възможности за заетост извън земеделието. Специфичната цел ще се реализира чрез мярка **1.3 „Инвестиции за неселскостопански дейности“**.

Средство за постигане на тази специфична цел са и част от мерките по допълващото финансиране от Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027, подробно описани в Приложение 11 от Насоките за кандидатстване и тези от Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ 2021-2027 г., описани в Приложение 12 от Насоките за кандидатстване, които ще се прилагат съгласно Постановление № 494 на Министерския съвет от 30 декември 2024 г. за определяне на правила за прилагане на подхода „Водено от общностите местно развитие“ за периода 2021 – 2027 г.

Приоритет 2 Балансирано развитие на територията и повишаване качеството на живот на населението чрез подобряване на основната и на социалната инфраструктура, развитие на туризма, укрепване на природните и културните традиции на местната общност, опазване на околната среда.

Специфична цел 3 – Подобряване на условията на живот, социалната и образователна среда на териториите на местните общности и опазване на околната среда.; - Основните дейности за постигане на тази цел са изграждането и подобряването на инфраструктурата на територията на МИГ, модернизиране на основните услуги за населението и улесняване на достъпа му до култура, развлечение и спорт, услуги за децата и уязвимите групи, информационни и комуникационни услуги. Тази цел ще бъде постигната чрез мярка

1.4 Инвестиции в основни услуги и дребни по мащаби инфраструктура от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони. Средство за постигане на тази специфична цел са и мерките по допълващото финансиране от Програма „Околна среда“, подробно описани в приложение 15, мерките по Програма „Образование“, подробно описани в Приложение 13 и тези по Програма „Развитие на човешките ресурси“, подробно описани в Приложение 11, които ще се прилагат съгласно Постановление № 494 на Министерския съвет от 30 декември 2024 г. за определяне на правила за прилагане на подхода „Водено от общностите местно развитие“ за периода 2021 – 2027 г.

Специфична цел 4 – Подкрепа за териториалната идентичност, маркетинг и марки на база на специфичния териториален потенциал и продукти от местен характер – Местното природно, културно и историческо наследство, традициите и ценностите са основа на местната идентичност и потенциал за ревитализация на селските общности. Инвестициите в подкрепа на автентични традиции, ритуали и форми на живот, съчетани с подходящ маркетинг може да ги превърне в богатство и източник за просперитет на местните общности. За изпълнението на тази цел ще спомогне прилагането на **мярка 1.5 „Запазване на духовния и културния живот на населението в селските райони“** и мярка **1.6 „Създаване на местна идентичност“**. Чрез реализирането на дейностите по нея ще се

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

постигне опазването и популяризирането на нематериалното културно наследство, природните, културните и исторически дадености и типични местни изделия, продукти и храни и тяхното развитие и предаване към следващите поколения. Ще бъдат подкрепени нови и разнообразни инициативи на територията на МИГ имащи за основа местната идентичност.

Приоритет 3 „Подобряване на условията за живот, състоянието на околната среда, успешно прилагане и популяризиране на СВОМР и развитие на сътрудничеството“

Специфична цел 5 – Създаване на динамична жизнена среда и подобряване качеството на живот чрез развитие на хоризонтални и междусекторни партньорства и взаимодействие за инициативи от общ интерес, както и на практики и модели за добро управление и участие на заинтересованите страни в развитието на територията, като основа за териториално развитие – тази специфична цел ще бъде изпълнена чрез прилагане на мярка 1.7 „Сътрудничество и подготвителни дейности за него“. В процеса на изпълнение на мярката ще бъде създадено партньорство с друга МИГ от ЕС, с която ще бъде разработен съвместен проект, свързан с изграждане на чувство за общност и идентичност между двата европейски селски района, ще бъде извършена задълбочена оценка на нагласите у производители, предприемачи, училища, публична администрация и т.н. като принос към създаване и развитие на сътрудничество. Ще бъдат създадени възможности за обмен на опит и ноу-хау, за взаимно обучение и партниране, за трансфер на политики и информация чрез провеждане на работни срещи и работно посещение, както и ще бъдат идентифицирани местните идентичности на двата МИГ, основани на един или няколко от следните елементи: история, култура, традиции, местни продукти чрез анализ на текущото състояние в подкрепа развитието на двете територии;

Специфична цел 6. „Управление и популяризиране на СВОМР на МИГ Джебел-Кърджали“

Реализацията на целите на стратегията за водено от общностите местно развитие изисква ефективна система за управление, координация, мониторинг и популяризиране. За постигането на тази цел е предвидено прилагането на **мярка 1.8 „Управление, мониторинг и оценка на стратегията и нейното популяризиране“**, чрез която ще бъдат осигурени административен капацитет, експертен потенциал и технически ресурси, необходими за цялостното изпълнение на стратегията. Мярката включва дейности, свързани с поддържането на офис и екип на МИГ, организиране на вътрешни процеси по координация, отчетност, проследяване на напредъка и постигането на заложените индикатори.

Съществен компонент на мярката е и популяризирането на СВОМР сред местната общност, включително чрез провеждане на информационни кампании, събития, срещи със заинтересовани страни, както и поддържане на актуална интернет страница и визуална

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

идентичност на стратегията. По този начин се цели повишаване на информираността, прозрачността и участието на местните хора в процесите на местно развитие. Чрез изпълнението на мярка 1.8 ще се гарантира устойчиво и качествено прилагане на СВОМР в съответствие с принципите на подхода ВОМР, както и пълна проследимост и отчетност пред управляващите органи и общността.

4.2. Измерими целеви стойности за резултатите (индикатори):

4.2.1. Индикатори за цялостното прилагане на стратегията за ВОМР – задължителни и специфични за МИГ:

Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
Изходен	Подадени проектни предложения	брой	23	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Бенефициенти финансирани по мерките на СВОМР	брой	21	
	Проекти финансирани по СВОМР	брой	24	
	Сключени договори	брой	24	
	Договорена субсидия	лева	5 867 400,00	
За резултат	Изпълнени проекти	брой	24	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Нови работни места по подкрепените проекти	брой	11	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Изпълнени проекти представени от бенефициенти на възраст до 40 години или жени	брой	7	База данни и отчет МИГ, ИСУН
		брой	2	

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

	Изпълнени проекти, съдържащи дейности, водещи до опазването на околната среда и/или производство и/или преработка на биологични продукти			База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Брой проекти с въведени нови продукти/техника/технологии	брой	2	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Модернизирани земеделски стопанства	брой	2	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Подпомогнати стопанства от чувствителни сектори	брой	1	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Изпълнени проекти, съдържащи дейности за преработка на местни от територията на МИГ и/или собствени суровини	брой	1	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Интелигентен икономически преход в селските райони: Брой на подкрепени стратегии за „умни села“	брой	1	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Изпълнени проекти, съдържащи дейности за туризъм	брой	3	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Брой подпомогнати бенефициенти за нетуристически услуги	брой	4	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Подобрен младежки и спортни центрове и/или детски и спортни площадки	брой	1	База данни и отчет МИГ, ИСУН

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

	Брой лица, обхванати от проекти, свързани с подкрепа на дейности за социално включване	брой	4	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Свързани европейски селски райони: Дял на населението в селските райони, ползващо се от подобрения достъп до услуги и инфраструктура чрез инвестиции от ОСП	%	30	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Организиран и проведен фестивали и събития свързани с местното културно-историческо наследство	брой	2	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Брой лица, включени в дейности по обучения, информационни срещи и семинари и други дейности, свързани с трансфер на знания	брой	215	База данни и отчет МИГ, ИСУН

4.2.2. Индикатори по мерки:

Мярка 1.1 „Инвестиции в земеделските стопанства“

Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
Изходен Изпълнение /продукт/	Подадени проектни предложения	брой	2	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Бенефициенти финансирани по мярката	Брой	2	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Проекти финансирани по мярката	Брой	2	База данни и отчет МИГ, ИСУН

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

	Сключени договори	Брой	2	База данни и отчет МИГ
	Договорена субсидия	лева	350 275,00	База данни и отчет МИГ, ИСУН
За резултат	Изпълнени проекти	Брой	2	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Нови работни места по подкрепените проекти	Брой	4	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Изпълнени проекти представени от бенефициенти на възраст до 40 години или жени	Брой	1	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Изпълнени проекти, съдържащи дейности, водещи до опазването на околната среда и/или производство и/или преработка на биологични продукти	Брой	1	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Модернизирани земеделски стопанства	Брой	2	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Подпомогнати стопанства от чувствителни сектори	Брой	1	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Брой проекти с въведени нови продукти/техника/технологии	Брой	1	База данни и отчет МИГ, ИСУН

Мярка 1.2 „Инвестиции за преработка на селскостопански продукти“:

Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
---------------	-----------	---------------	----------------------------	------------------------

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Изходен Изпълнение /продукт	Подадени проектни предложения	Брой	1	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Бенефициенти финансирани по мярката	Брой	1	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Проекти финансирани по мярката	Брой	1	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Сключени договори	Брой	1	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Договорена субсидия	лева	150 000,00	База данни и отчет МИГ, ИСУН
За резултат	Изпълнени проекти	Брой	1	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Нови работни места по подкрепените проекти	Брой	2	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Изпълнени проекти представени от бенефициенти на възраст до 40 години или жена	Брой	1	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Изпълнени проекти, съдържащи дейности, водещи до опазването на околната среда и/или производство и/или преработка на биологични продукти	Брой	1	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Брой проекти с въведени нови продукти/техника/технологии	Брой	1	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Изпълнени проекти, съдържащи дейности за преработка на местни от	Брой	1	База данни и отчет МИГ, ИСУН

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

	територията на МИГ и/или собствени суровини			
Мярка 1.3 „Инвестиции за неселскостопански дейности“				
Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
Изходен Изпълнение /продукт	Проекти финансирани по мярката	Брой	8	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Бенефициенти финансирани по мярката	Брой	8	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Подадени проектни предложения	Брой	8	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Сключени договори	Брой	8	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Договорена субсидия	лева	1 200 000,00	База данни и отчет МИГ, ИСУН
За резултат	Изпълнени проекти	Брой	8	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Нови работни места по подкрепените проекти	Брой	5	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Изпълнени проекти представени от бенефициенти на възраст до 40 години или жени	Брой	3	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Изпълнени проекти, съдържащи дейности за туризъм	Брой	3	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Брой подпомогнати бенефициенти за нетуристически услуги	Брой	4	База данни и отчет МИГ, ИСУН

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Мярка 1.4 „Инвестиции в основни услуги и дребни по мащаби инфраструктура“:				
Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
Изходен Изпълнение /продукт	Проекти финансирани по мярката	Брой	5	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Бенефициенти финансирани по мярката	Брой	2	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Подадени проектни предложения	Брой	5	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Сключени договори	Брой	5	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Договорена субсидия	лева	2 100 275,00	База данни и отчет МИГ, ИСУН
За резултат	Изпълнени проекти	Брой	5	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Подобрили младежки и спортни центрове и/или детски и спортни площадки	Брой	1	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Интелигентен икономически преход в селските райони: Брой на подкрепени стратегии за „умни села“	Брой	1	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Брой лица, обхванати от проекти, свързани с подкрепа на дейности за социално включване	Брой	1	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Свързани европейски селски райони: Дял на населението в селските райони, ползващо се от подобрения достъп до	%	40	База данни и отчет МИГ, ИСУН

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

	услуги и инфраструктура чрез инвестиции от ОСП			
Мярка 1.5 „Запазването на духовния и културния живот на населението в селските райони“				
Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
Изходен Изпълнение/ продукт	Проекти финансирани по мярката	Брой	2	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Бенефициенти финансирани по мярката	Брой	2	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Подадени проектни предложения	Брой	2	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Сключени договори	Брой	2	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Договорена субсидия	лева	250 000,00	База данни и отчет МИГ, ИСУН
За резултат	Свързани европейски селски райони: Дял на населението в селските райони, ползващо се от подобрения достъп до услуги и инфраструктура чрез инвестиции от ОСП	%	30	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Изпълнени проекти	Брой	2	База данни и отчет МИГ, ИСУН
Мярка 1.6 „Създаване на местна идентичност“				
Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Изходен Изпълнение /продукт	Подадени проектни предложения	Брой	5	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Проекти финансирани по мярката	Брой	5	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Сключени договори	Брой	5	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	5	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Договорена субсидия	лева	150 000,00	База данни и отчет МИГ, ИСУН
За резултат	Дял на населението в селските райони, ползващо се от подобрения достъп до услуги и инфраструктура чрез инвестиции от ОСП	%	30	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Изпълнени проекти	Брой	5	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Организиран и проведен фестивали и събития свързани с местното културно-историческо наследство	Брой	2	База данни и отчет МИГ, ИСУН

Мярка 1.7 „Сътрудничество и подготвителни дейности за него“

Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
Изходен Изпълнение /продукт	Проекти финансирани по СВОМР	Брой	1	База данни и отчет МИГ, ИСУН

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

	Сключени договори	Брой	1	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Договорена субсидия	лева	200 000,00	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Подадени проектни предложения	Брой	1	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Бенефициенти подпомогнати по мярката	Брой	1	База данни и отчет МИГ, ИСУН
За резултат	Брой лица, включени в дейности по обучения, информационни срещи и семинари и други дейности, свързани с трансфер на знания	Брой лица	15	База данни и отчет МИГ, ИСУН
	Изпълнени проекти	Брой	1	База данни и отчет МИГ, ИСУН

Мярка 1.8 „Управление, мониторинг и оценката на стратегията и нейното популяризиране“

Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
Изходен	Договорена субсидия	лева	1 466 850,00	База данни и отчет МИГ, ИСУН
За резултат	Брой лица, включени в дейности по обучения, информационни срещи и семинари и други дейности, свързани с трансфер на знания	Брой	200	База данни и отчет МИГ, ИСУН

4.3. Планирани дейности за постигане на целите и приоритетите на стратегията

Стратегията за ВОМР е разработена за период до 31 декември 2027 г.

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

При разработване на Стратегията за ВОМР на МИГ „Джебел-Кърджали“ за програмния период 2023 – 2027 г. е използван комплексен подход на съответствие със законодателната и програмната рамка на подхода ВОМР и на базиране върху характеристиките, спецификите и нуждите на територията на МИГ. Въз основа на този подход в СВОМР са определени приоритетите, целите и мерките, с които те могат да бъдат постигнати. По същата логическа рамка ще се изпълнява и СВОМР, т.е. при спазване на законодателната и програмната рамка на подхода ВОМР и въз основа на нуждите, потенциалът за развитие и спецификите на територията.

Изпълнението на Стратегията на МИГ Джебел-Кърджали ще бъде в съответствие с изискванията на чл.3, параграф 3 на Регламент 2021/1060 на ЕК, който определя основните задачи на МИГ при изпълнението на стратегии за ВОМР. Също така, изпълнението ще е в съответствие и със Закона за управление на средствата от европейските фондове при споделено управление, Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони 2023 – 2027 г., Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021 – 2027 г., Програма „Образование“ 2021 – 2027 г., Програма „Околна среда“ 2021 – 2027 г., Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ 2021 – 2027 г.

Планираните дейности за постигане на приоритетите, целите и крайните резултати на СВОМР следват логиката на изготвяне на СВОМР, на мнението на местните жители и са съобразени с програмните и законови изисквания по подхода ВОМР. Палитрата на дейности, които МИГ ще изпълнява включва дейности за информиране и популяризиране на СВОМР, дейности за договаряне на средствата по различните мерки и дейности за публичност. В тези основни групи са включени множество задачи, които МИГ ще изпълнява и които са взаимосвързани помежду си. Тяхното комплексно прилагане ще доведе до постигане на целите и приоритетите на стратегията и до нейното успешно изпълнение.

Стратегията съдържа 1 основна цел, 3 приоритета, 6 специфични цели. За тяхното постигане в СВОМР са включени и 8 мерки, изпълнението на които ще се извършва от МИГ в взаимодействие с местната общност и отговорните за прилагането на подхода ВОМР управляващи органи на програмите, които финансират стратегията.

Постигането на целта, приоритетите и специфичните цели на стратегията са и мерките по допълващото финансиране от Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027, „Програма конкурентоспособност и иновации в предприятията“ 2021-2027, Програма „Околна среда“ 2021-2027 и Програма „Образование“ 2021-2027.

Условията и редът за предоставяне на финансова помощ от Стратегията на МИГ „Джебел-Кърджали“ са в съответствие с Регламент 2021/1060 на ЕК, който определя основните задачи на МИГ при изпълнението на стратегии за ВОМР. Също така, те са в съответствие и със Закона за управление на средствата от европейските фондове при споделено управление, Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони 2023 – 2027 г.

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Местната инициативна група прилага недискриминационна и прозрачна процедура и обективни критерии за подбор на проекти към стратегията за BOMP.

Подборът на проекти по всяка мярка ще се извършва посредством определените за всяка мярка критерии за избор и в съответствие с прозрачна и предварително оповестена на всички потенциални бенефициенти процедура. Подборът на проекти ще се извършва периодично по една или група подмерки от СВOMP.

Не по-късно от 30 ноември на предходната година УС на МИГ ще одобрява и публикува на електронната страница на МИГ индикативен график за приемите по съответните мерки/подмерки от стратегията за BOMP за следващата календарна година. Управителният съвет на МИГ взима решение за обявяване на подбор на проекти при съобразяване с индикативния график и одобрява покана за прием на заявления от потенциални получатели на финансова помощ.

В годината на одобряване на СВOMP, УС на МИГ ще приеме индикативен график за прием на проекти в срок до два месеца от подписване на договор за одобрение на СВOMP, ако е възможно да бъде реализиран прием на проекти през същата. Периодът за прием на проекти се определя с решение на УС на МИГ, но не може да е по-малък от 2 месеца.

За изпълнение на Стратегията, МИГ ще поддържа деловодна система и архив, от които може да бъдат проследени актовете на органите на МИГ, ще информира, консултира и подпомага подготовката на проекти на потенциалните кандидати и изпълнява всички останали дейности, съгласно чл. 33 на Регламент 2021/1060 на ЕК.

За изпълнение и популяризиране на стратегията за BOMP, МИГ ще извършва редица дейности за:

- информирание на местното население – информационни срещи, семинари, конференции и др.; публикации в местни медии и интернет сайтове; изготвяне и разпространение на рекламни материали, рекламиращи стратегията и подхода BOMP;
- обучение на местното население по въпроси, свързани с прилагането на стратегията за BOMP;
- консултиране на местното население по въпроси, свързани с кандидатстването с проекти към стратегията и други, които се отнасят до нейното изпълнение;
- извършването на проучвания и анализи на територията, свързани с прилагането на стратегията;
- организирането и провеждането на различни събития за популяризиране на стратегията – фестивали, концерти, изложби и др.
- всякакви други дейности, свързани с повишаване на информираността и капацитета на местната общност за прилагане на стратегията за BOMP.

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Местната инициативна група и получателите на финансова помощ при изпълнение на стратегията за ВОМР осигуряват публичност на дейността си и на източниците на финансиране съгласно изискванията европейското законодателство.

За осигуряване на публичност за своята дейност МИГ ще публикува на интернет страницата си и следната информация:

1. одобрената стратегия за ВОМР, първоначално одобрения бюджет и всички последващи изменения;
2. всички решения и протоколи от заседания на колективния управителен орган и колективния върховен орган;
3. актуален списък на членовете на колективен върховен орган и на членовете на колективния управителен орган, съдържащ данни за адресната регистрация на физическите лица или седалището и адреса на управление на юридическото лице, сектор, на който е представител и групата от заинтересовани лица, които представлява;
4. устав на МИГ и неговите изменения и допълнения;
5. регистър на обществените поръчки, който съдържа информация за избрани изпълнители, дейности, срок и стойност на поръчките;
6. профил на купувача съгласно Закона за обществените поръчки;
7. списък на физическите и юридическите лица, с които МИГ има сключен договор, както и предмета на сключения договор;
8. електронен регистър с проектите, подадени по стратегията за ВОМР;
9. всички декларации за липса/наличие на конфликт на интереси на членовете на комисията за избор на проекти;
10. критерии за оценка на проектите;
11. решенията на комисията за избор на проектите и на колективния управителен орган за одобрение на проектите;
12. всички правила за работа на МИГ;
13. доклади за дейността и финансовите отчети за дейността на МИГ, представени в Централния регистър при Министерството на правосъдието;
14. годишни доклади за отчитане изпълнението на стратегията за ВОМР, представяни пред водещия фонд - ЕЗФРСР.

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Демаркация между ЕЗФРСР и допълващите програми

Стратегията предвижда ясно разграничение между дейностите и финансирането по линия на ЕЗФРСР и останалите програми– ПРЧР, ПКИП, ПО и ПОС. За избягване на двойно финансиране:

- Мерките по ЕЗФРСР са насочени основно към инвестиции в земеделие, преработка и развитие на местен бизнес;
- Мерките по ПРЧР (Прил. 11) финансират социални и обучителни дейности за уязвими групи, NEET младежи и социални предприятия, които не се финансират по ЕЗФРСР;
- Мерките по ПО (Прил. 13) обхваща дейности за подкрепа на: деца и ученици, на педагогически специалисти и непедagogически персонал за работа в мултикултурна среда, на училищни/предучилищни и местни общности за активно взаимодействие в мултикултурна образователна среда, които не се финансират чрез основните интервенции.
- Мерките по ПОС (Прил. 15) обхваща дейности за екологично образование, кампании за отпадъци и устойчиво потребление, които не се финансират чрез основните интервенции.
- Мерките по ПКИП (Прил. 17) подкрепят дигитализация и иновации в бизнеса, които не се покриват от стандартните инвестиционни разходи по ЕЗФРСР;

В допълнение, за всяка програма са определени специфични индикатори, които не се припокриват, като е осигурен мониторинг за избягване на дублиране на разходи

5. Описание на мерките: (не повече от 4 страници за всяка мярка)

Общи условия по мерки и дейности, финансирани от ЕЗФРСР:

Приложим режим на минимални/държавни помощи

За стратегията за ВОМР се прилагат условията на Регламент (ЕС) 2022/2472 на комисията от 14 декември 2022 година относно деклариране на някои категории помощи в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз и Регламент (ЕС) 2021/1237 на Комисията от 23 юли 2021 година за изменение на Регламент (ЕС) № 651/2014 за обявяване на някои категории помощи за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора (текст от значение за ЕИП) е Регламент (ЕС) 2023/2831 от 13 декември 2023 г.

Членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз не се прилагат при изпълнение на проект, финансиран изцяло или частично от ЕЗФРСР, включващ само нестопански (неикономически) дейности и изпълняван от лице, регистрирано по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел или по Закона за народните читалища или от община, или от музей или културна организация по смисъла на Закона за закрила и развитие

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

на културата, както и от Светия синод на Българската православна църква или централните ръководства на другите регистрирани вероизповедания.

Допустими дейности:

По стратегията за ВОМР са допустими дейностите съгласно раздел 13.3 „Видове допустими дейности по мерките от стратегиите за ВОМР“ от УСЛОВИЯТА ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура № BG06AFSP001-01.001 по интервенция „Изпълнение на операции, включително дейности за сътрудничество и тяхната подготовка, избрани в рамките на стратегията за местно развитие“ от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023 – 2027 г.

По стратегията за ВОМР са недопустими дейностите съгласно раздел 13.4 „Недопустими дейности“ от УСЛОВИЯТА ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура № BG06AFSP001-01.001 по интервенция „Изпълнение на операции, включително дейности за сътрудничество и тяхната подготовка, избрани в рамките на стратегията за местно развитие“ от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023 – 2027 г.

Допустими разходи:

По стратегията за ВОМР са допустими разходите съгласно раздел 14.1 „Разходи, допустими за финансиране“ от УСЛОВИЯТА ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура № BG06AFSP001-01.001 по интервенция „Изпълнение на операции, включително дейности за сътрудничество и тяхната подготовка, избрани в рамките на стратегията за местно развитие“ от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023 – 2027 г.

По стратегията за ВОМР са недопустими разходите съгласно раздел 14.2 „Недопустими за подкрепа чрез стратегиите за ВОМР разходи“ от УСЛОВИЯТА ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура № BG06AFSP001-01.001 по интервенция „Изпълнение на операции, включително дейности за сътрудничество и тяхната подготовка, избрани в рамките на стратегията за местно развитие“ от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023 – 2027 г.

Интензитет на финансовата помощ

За всички мерки от стратегията за ВОМР интензитетът на помощта не може да надвишава определения в Регламент (ЕС) 2021/2115.

Стратегията за ВОМР и включените в нея приоритети, специфични цели, мерки и дейности, включително за сътрудничество, са в съответствие с Регламент (ЕС) 2021/1060 и Регламент (ЕС) 2021/2115, ИТСР на Южен централен район и водят до постигане на целите на СПРЗСР.

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

1. Допустими разходи по проекти от стратегиите за ВОМР разходи:

1.1. инвестиционни разходи съгласно чл. 73 от Регламент (ЕС) № 2021/2115;

1.2. съгласно Регламент (ЕС) № 2021/1060 и целите и приоритетите на стратегията за ВОМР;

1.3. определени в Постановление № 86 от 1 юни 2023 г. на Министерския съвет за определяне на национални правила за допустимост на разходите по програмите, финансирани от Европейските фондове при споделено управление, за програмен период 2021 – 2027 г. (ПМС № 86) и в указанията съгласно чл. 10 от ПМС № 494.

Разходите са допустими за финансиране от ЕЗФРСР единствено когато ДФЗ действително е изплатил съответната помощ до 31 декември 2029 г.

2. Не са допустими за финансиране по проекти от стратегиите за ВОМР разходи:

2.1. за закупуване на права за селскостопанска продукция и закупуване на права за получаване на плащане;

2.2. за закупуване на земя на стойност над 10 % от общите допустими разходи за съответната операция, с изключение на закупуване на земя с цел опазване на околната среда и опазване на богатите на въглерод почви, или закупуване на земя от млади земеделски стопани чрез използване на финансови инструменти; при финансовите инструменти този таван се прилага за допустимите публични разходи, изплащани на крайния получател или, в случай на гаранции — до размера на базовия заем;

2.3. за закупуване на животни и закупуване на едногодишни растения и тяхното засаждане с цел, различна от:

- възстановяване на земеделския или горския потенциал след природни бедствия, неблагоприятни климатични явления или катастрофално събитие;

- предпазване на селскостопанските животни от големи хищници или от използването им в горското стопанство вместо машини;

- отглеждане на застрашени породи съгласно определението в член 2, точка 24 от Регламент (ЕС) 2016/1012 на Европейския парламент и на Съвета (45) в рамките на задълженията, посочени в член 70; или

- опазване на сортове растения, застрашени от генетична ерозия, в рамките на задълженията, посочени в член 70;

2.4. за лихви по дългове, с изключение на свързани с безвъзмездни средства, отпуснати под формата на лихвени субсидии или субсидии за гаранционни такси;

2.5. за инвестиции в широкомащабна инфраструктура, както е определена от държавите членки в стратегическите им планове по ОСП, която не е част от стратегиите за Водено от

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

общностите местно развитие, установени в член 32 от Регламент (ЕС) 2021/1060, с изключение на инвестиции в широколентова инфраструктура и превантивни действия за защита от наводнения или защита на бреговете с оглед на ограничаване на последиците от възможни природни бедствия, неблагоприятни климатични явления или катастрофални събития;

2.6. за инвестиции в залесяване, които не са съвместими с целите, свързани с околната среда и климата, в съответствие с принципите за устойчиво управление на горите, разработени в общоевропейските насоки за залесяване и повторно залесяване;

2.7. за инвестиции и дейности, които не са в съответствие с мерките и условията, посочени в становището за екологична оценка на СПРЗСР;

2.8. за инвестиции и дейности, за които не е налице акт на компетентните органи по околна среда по реда и условията на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 на Закона за биологичното разнообразие и при съобразяване с условията и мерките в съответния акт;

2.9. за закупуване и/или инсталиране на оборудване, машини и съоръжения втора употреба;

2.10. за закупуване на лизинг на недвижима собственост;

2.11. за данък върху добавена стойност (ДДС), с изключение на невъзстановим ДДС, когато е поет действително и окончателно от кандидатите;

2.12. за оперативни разходи, включително разходи за поддръжка, наеми, застраховка, както и други разходи, възникнали при изпълнение на договори за лизинг, марж/печалба за лизингодателя, разходи за лихви, разходи за неустойки и такси, режимни разходи;

2.13. за банкови такси, разходи за гаранции, изплащане и рефинансиране на лихви;

2.14. за принос в натура;

2.15. за изследвания за разработване на нови продукти, процеси и технологии;

2.16. за търговия на дребно, с изключение на интервенциите, за които е допустимо предоставянето на подкрепа за този тип дейност;

2.17. за закупуване, включително чрез финансов лизинг, на нови машини и оборудване, включително компютърен софтуер, за частта над пазарната им стойност;

2.18. за сертификация по НАССР (Анализ на опасностите и контрол на критичните точки) и по други международно признати стандарти;

2.19. които представляват обикновена подмяна;

2.20. свързани с плащания в брой;

2.21. за общи разходи, извършени преди 01.01.2023 г.;

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

- 2.22. за закупуване на превозни и транспортни средства, с изключение на специализирани такива, в зависимост от допустимите за подпомагане дейности по съответната интервенция в СПРЗСР;
- 2.23. предвиждащи фиксирани плащания и мерки, свързани със схеми за плащания на площ;
- 2.24. за инфраструктура, свързана с пътища и/или водопреносни и канализационни системи, когато не са част от по-голям проект или не са свързани с дейности, отговарящи на концепцията за интелигентни селища;
- 2.25. за основни земеделски инвестиции, с изключение на такива, предвидени за социално земеделие и/или такива, свързани с колективни инвестиции;
- 2.26. за изграждане/ремонт/реконструкция на места за настаняване;
- 2.27. за напоителни инсталации;
- 2.28. за закупуване на земя и сгради на стойност, надвишаваща стойността на данъчната оценка;
- 2.29. за строителна техника, включително самоходни машини, когато проектът е свързан със земеделска дейност, включително животновъдни обекти и складове за съхранение на продукция;
- 2.30. извършени преди подаване на проектното предложение, с изключение на общите разходи, свързани с основните разходи по проекта като хонорари на архитекти, инженери и консултанти, предпроектни проучвания, придобиване на патентни права и лицензи, авторски права и строителен надзор.
3. За дейностите по управление, мониторинг и оценка на стратегиите за BOMP и тяхното популяризиране, не са допустими разходи:
- 3.1. за закупуване на техника или оборудване втора употреба;
- 3.2. за застраховка на дълготрайни материални активи, които не са придобити със средства, отпуснати по настоящите Насоки или по мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014-2020 г.;
- 3.3. свързани с възнаграждения на персонала, които не са задължителни по силата на нормативен акт;
- 3.4. за закупуване на земя и сгради;
- 3.5. за данъци и данък добавена стойност (ДДС) с изключение на невъзстановим ДДС;
- 3.6. за лихви, глоби и неустойки, такси по обслужване на заеми и разходи за съдебни разноски;
- 3.7. за членски внос;

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

- 3.8. свързани с договор за лизинг, като печалба за лизинговата компания, разходи по лихви за рефинансиране, оперативни и застрахователни разходи, разходи за неустойки и такси и други разходи, свързани с договора за лизинг;
- 3.9. за трудови възнаграждения на повече от четирима служители в МИГ и надвишаващи 4 минимални работни заплати за страната на месец за позицията „изпълнителен директор“ и 3 за позицията „експерт“;
- 3.10. за нощувки в страната, надвишаващи 120 лв. за един човек и разходи, надвишаващи определените в Наредбата за командировките в страната, приета с Постановление № 72 на Министерския съвет от 1986 г. (Обн., ДВ, бр. 11 от 1987 г.);
- 3.11. платени в брой, с изключение на разходите за командировки, за гориво за лек автомобил, за разходи, свързани с публични отношения, за разходи за участие на МИГ в дейности на Националната и на Европейската селска мрежа за развитие на селските райони, както и на Европейската ЛИДЕР асоциация и други асоциации на МИГ, разходи за комуникация и външни услуги – телефон, интернет, пощенски услуги, куриерски услуги, топло- и електроенергия, вода, както и разходи за техническо обслужване на автомобил и годишни винетни такси, такси за издаване на изискуеми документи и разходи за застрахователни премии, както и за опростени разходи съгласно чл. 83, ал. 1, букви "б", "в" и "г" от Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година;
- 3.12. дневни пари за командировки в чужбина, надвишаващи определените в Приложение № 2 на Наредбата за служебните командировки и специализациите в чужбина, приета с ПМС № 115 от 2004 г.;
- 3.13. за създаване на повече от една интернет страница за МИГ за периода на изпълнение на стратегията;
- 3.14. за закупуване на лек автомобил, извършени след 2026 г.;
- 3.15. за външни услуги и оценка на проекти, извършени от лица, участвали в комисия за избор на стратегии по СПРЗСР, в т. ч. когато такива лица са представители на или са експерти от юридически лица;
- 3.16. за възнаграждения и осигуровки за извършване на външни експертни услуги и оценка на проекти на служители в същата или в друга МИГ;
- 3.17. за възнаграждения и осигуровки за председател и секретар на Комисия за подбор на проектни предложения, когато същите са служители на МИГ;
- 3.18. за повече от 3 бр. проучвания и/или анализи за годишно;
- 3.19. разходи за информираност и публичност, които не отговарят на изискванията, посочени в Единния наръчник на бенефициента за прилагане на правилата за информация и

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

комуникация 2021-2027 г., съгласно приложение № 1 от Националната комуникационна стратегия за програмен период 2021-2027 г.;

3.20. заявени за финансиране разходи в частта им, която надвишава определените референтни стойности когато има такива.

4. За дейностите по сътрудничество и подготвителни дейности за него, не са допустими разходи за:

4.1. разходи, за които е получено финансиране от националния бюджет или бюджета на Европейския съюз, в т.ч. по подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на стратегия за Водено от общностите местно развитие“ от ПРСР 2014 – 2020 г.;

4.2. разходи за обикновена подмяна;

4.3. закупуване на животни;

4.4. закупуване на едногодишни растения;

4.5. закупуване на земя и сгради;

4.6. принос в натура;

4.7. разходи, платени в брой (с изключение на разходите за командировки, пощенски и куриерски услуги, такси за издаване на изискуеми документи и разходи за застрахователни премии), както и за опростени разходи съгласно чл. 83, ал. 1, букви "б", "в" и "г" от Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година);

4.8. банкови такси;

4.9. заявени за финансиране разходи в частта им, която надвишава определените референтни стойности когато има такива;

4.10. възнаграждения, свързани с координация на дейностите, надвишаващи 10 на сто от стойността на допустимите разходи за всяка МИГ, партньор по проекта;

4.11. разходи, платени преди подаване на заявление за планирани дейности за сътрудничество и след крайния срок за тяхното извършване;

4.12. разходи за закупуване на транспортни средства;

4.13. разходи за изграждане и ремонт на места за настаняване;

4.14. разходи за информираност и публичност, които не отговарят на изискванията, посочени в Единния наръчник на бенефициента за прилагане на правилата за информация и комуникация 2021-2027 г., съгласно приложение № 1 от Националната комуникационна стратегия за програмен период 2021-2027 г.;

4.15. разходи за пътни, дневни и квартирни, извършени в полза на партньор/и по дейностите за сътрудничество;

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

4.16. разходи за командировки, надвишаващи стойностите, определени в Наредбата за командировките в страната, приета с Постановление № 72 на Министерския съвет от 1986 г. (Обн., ДВ, бр. 11 от 1987 г.) и Наредбата за служебните командировки и специализации в чужбина, приета с Постановление № 115 на Министерския съвет от 2004 г. (Обн., ДВ, бр. 50 от 2004 г.);

4.17. дневни пари за командировки в чужбина, надвишаващи определените в Приложение № 2 на Наредбата за служебните командировки и специализациите в чужбина, приета с ПМС № 115 от 2004 г.;

4.18. за нощувки в страната, надвишаващи 120 лв. за един човек и разходи, надвишаващи определените в Наредбата за командировките в страната, приета с Постановление № 72 на Министерския съвет от 1986 г. (Обн., ДВ, бр. 11 от 1987 г.).

Не са допустими за подкрепа разходи, които не отговарят на Специфичните условия за основателност на разходите, посочени в точка 7.3.2.2 Кратко описание на системата за контрол за елементи извън ИСАК (методи за контрол, кръстосани проверки, дълготрайност на инвестициите и свързаните с тях последващи проверки и т.н.), раздел 7.3.2. Извън обхвата на ИСАК на СПРЗСР 2023 - 2027

Мерки и дейности, финансирани от ЕЗФРСР:

**Мярка 1.1 „Инвестиции в
земеделските стопанства“**

Цел и обхват:

Мярката попада в Приоритет 1 и Специфични цел 1 на СВОМР.

Цели на мярката:

- Внедряване на иновации в земеделските стопанства, с акцент върху технологичното обновление и прехода към кръговата биоикономика.
- Подобряване на продуктивността и резултатите от работата на земеделските стопанства.
- Ориентиране към пазара и повишаване на конкурентоспособността на стопанствата.
- Увеличаване на конкурентоспособността на местните икономики и насърчаване на възможности за създаване на местни бизнеси, включително чрез разнообразяване и подкрепа за алтернативни дейности в земеделието.

Повишаване на заетостта, икономическия растеж и равенството между половете, като се акцентира на участието на жените в селското стопанство и в местния икономически растеж.

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Допустими кандидати:

Земеделски стопани, допустими за подпомагане трябва да отговарят и на следните условия:

- да са физически лица или;
- да са юридически лица, регистрирани по Търговския закон или Закона за кооперациите, Закона за вероизповеданията или създадени по Закона за Селскостопанската академия;
- да са регистрирани и да извършват дейността си на територията на МИГ „Джебел-Кърджали“;
- да са регистрирани като земеделски стопани по Закона за подпомагане на земеделските производители от най – малко 12 месеца преди кандидатстването за подпомагане и да не са прекратявали своята дейност в този период;
- да имат приход/доход от земеделска дейност и/или приход/доход от услуги директно свързани със земеделска дейност и/или преработка на земеделска продукция и/или участие и подпомагане по схемата за единно плащане на площ и/или публична финансова помощ за извършваната от тях селскостопанска дейност;
- да имат минимален стандартен производствен обем /СПО/ на земеделското стопанство над 3 000 евро;
- да имат разработен бизнес план за дейностите в земеделското стопанство и доказващ подобряване на дейността на земеделското стопанство чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности;

Групи и организации на производители, допустими за подпомагане трябва да отговарят на следните условия:

- да са признати като група или организация на производители, в съответствие с националното и/или европейското законодателство за организации на производители;
- да имат приход от продажба на селскостопански продукти или преработени селскостопански продукти и/или получена публична финансова помощ за продажбата на посочените продукти;
- да имат разработен бизнес план за дейностите в групата/организацията на производители и доказващ подобряване на дейността ѝ чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности;

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Кооперативни обединения на земеделски стопани създадени в съответствие със специализирано национално законодателство:

- да имат приход от продажба на селскостопански продукти или преработени селскостопански продукти и/или получена публична финансова помощ за посочените продукти;
- да имат разработен бизнес план за дейностите в обединението и доказващ подобряване на дейността му чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности;
- Земеделските стопани със земеделски стопанства, за които е приложимо трябва да отговарят на изискванията на Закона за ветеринарномедицинската дейност.

ВАЖНО! Всички кандидати, трябва да са регистрирани и да извършват своята дейност на територията на МИГ „Джебел-Кърджали“.

Допустими дейности:

- Инвестиции за модернизация и механизация/инвестиции във физически активи/, свързана с намаляване на производствените разходи и повишаване производителността на труда;
- Инвестиции за постигане съответствие с нововъведени стандарти на Общността приложими за съответните стопанства;
- Инвестиции пряко свързани с подобряване на енергийната ефективност на стопанствата;
- Инвестиции за съхранение на земеделската продукция с цел запазване качеството на продукцията;
- Инвестиции в изграждане/реконструкция/закупуване на машини и съоръжения за опазване на околната среда, включително за съхранение на оборска тор;
- Инвестиции в недвижима собственост, свързана с дейността на земеделските стопанства;
- Инвестиции за създаване и/или презасаждане на трайни насаждения, десертни лозя, медоносни дървесни видове за производство на мед и бързорастящи храсти и дървесни видове за производство на биоенергия;
- Инвестиции за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници (водна, вятърна, слънчева, геотермална енергия и остатъчна/отпадъчна биомаса) за

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

собствено потребление за нуждите на земеделските стопанства. Инсталациите за производство на енергия от ВЕИ не трябва да надвишава мощност от 1 мегават и трябва да са в съответствие с условията за устойчивост в Закона за енергията от възобновяеми източници;

- Инвестиции, насочени към надвишаване на изискванията за хуманно отношение към животните и повишаване на биосигурността.

Не се предоставя подпомагане за дейности и инвестиции, които биха навредили на околната среда.

Инвестициите, включени в проектното предложение, трябва да са придружени от документ от компетентния орган по околна среда (РИОСВ/МОСВ/БД), издадени по реда на ЗООС и/или ЗБР и ЗВ.

Материалните и нематериалните инвестиции включени в проектното предложение трябва да са в съответствие с параметрите и дейностите, обект на подпомагане и включени в разработения бизнес план.

Не е допустима подкрепата за основни земеделски инвестиции – закупуването на машини, с изключение на такива, предвидени за социално земеделие и такива, свързани с колективни инвестиции.

Инвестициите допустими за подпомагане в рамките на интервенцията трябва:

- Да са свързани с производството на селскостопански продукти включени в приложение I на Договора за функционирането на Европейския съюз или памук, с изключение на риба и рибни продукти;

Допустимите за подпомагане дейности в рамките на интервенцията, могат да включват материални и нематериални инвестиции. Подкрепа се предоставя за материални и нематериални инвестиции в новосъздадени и съществуващи земеделските стопанства за покриване нуждите на същите, съобразени с техният капацитет.

Допустими разходи:

- Разходи за модернизация и механизация /инвестиции във физически активи/, свързана с намаляване на производствените разходи и повишаване производителността на труда;
- Разходи за постигане съответствие с нововъведени стандарти на Общността приложими за съответните стопанства;
- Разходи пряко свързани с подобряване на енергийната ефективност на стопанствата;

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

- Разходи за съхранение на земеделската продукция с цел запазване качеството на продукцията;
- Разходи в изграждане/реконструкция/закупуване на машини и съоръжения за опазване на околната среда, включително за съхранение на оборска тор;
- Разходи в недвижима собственост, свързана с дейността на земеделските стопанства;
- Разходи за създаване и/или презасаждане на трайни насаждения и бързорастящи храсти и дървесни видове за производство на биоенергия;
- Разходи за дейности за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници (слънчева и остатъчна/отпадъчна биомаса) за собствено потребление за нуждите на земеделските стопанства;
- Разходи, насочени към надвишаване на изискванията за хуманно отношение към животните .

Общи разходи (до 12% от стойността на инвестицията) свързани с проектното предложение, в т.ч. разходи за предпроектни проучвания, такси, хонорари за архитекти, инженери и консултанти, консултации за икономическа устойчивост на проектното предложение и правни услуги, извършени както в процеса на подготовка на проекта преди подаване на проектното предложение, така и по време на неговото изпълнение.

Недопустими разходи

На основание чл. 57, ал. 2 от ЗУСЕФСУ не са допустими разходи за проекти или дейности, които са физически завършени или изцяло осъществени преди подаването на формуляра за кандидатстване от бенефициента, независимо дали всички свързани плащания са извършени от него, освен в случаите на чл. 59а от ЗУСЕФСУ.“

Финансови параметри за проектите - минимален и максимален размер на общите допустими разходи за един проект

Минимален размер на общите допустими разходи за един проект - **2 499,96 евро.**

Максимален размер на общите допустими разходи за един проект - **153 387,56 евро.**

Интензитет и размер на финансовата помощ /в %

Финансовата помощ за одобрени проекти е в размер на 50% от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи.

Финансовата помощ по тази мярка е в размер на **179 092,76 евро.**

Финансовата помощ за един проект не може да надвишава 50 % от 153 387,56 евро

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Критерии за избор на проекти	
ТЕХНИЧЕСКА ОЦЕНКА И КЛАСИРАНЕ	ТОЧКИ
1. Проектът е за инвестиции в чувствителни сектори – 10 точки	10
2. Проектът включва преработка и/или производство на биологични продукти и/или е свързан с инвестиции за опазване на околната среда: • Проектът включва преработка на биологични продукти – 10 т.; • Проектът е свързан с инвестиции за опазване на околната среда – 10 т.	20
3. Проектът подкрепя развитието на по-малките земеделски стопанства: • Земеделското стопанство на кандидата е с размер от 3 000 до 15 000 СПО - 20 т. • Земеделското стопанство на кандидата е с размер от 15 000 до 25 000 СПО - 15 т. • Земеделското стопанство на кандидата е с размер от 25 000 до 75 000 СПО - 10 т. • Земеделското стопанство на кандидата е с размер над 75 000 СПО - 0 т.	20
4. Проектът е представен от потенциални бенефициенти на възраст до 40 години или жена (точките не се натрупват, максимален брой 10 т.)	10
5. Проектът осигурява допълнителна заетост/ново работно място – 10 точки • за период от 6 -12 месеца – 5 т. • за период над 12 месеца– 10 т.	10

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

6. Проектът е свързан с инвестиции за въвеждане на модерни технологии, прецизно и интелигентно земеделие, цифрово икономическо развитие, дигитализация и роботизация, иновации в земеделското производство или устойчива енергия – 20 точки	20
7. Проектът води до въвеждане на нов за стопанството/предприятието на бенефициента продукт/техника/технология - 10 точки .	10
ОБЩО Минимален праг за одобрение – 20 т. При проектни предложения, получили равен брой точки, се прилагат приоритетни критерии за оценка, както следва: 1. Проектът осигурява устойчива заетост (вкл. жени) 2. Проектът включва производство на биологични продукти и/или е свързан с инвестиции за опазване на околната среда 3. Проектът е за инвестиции в чувствителни сектори	100
<i>Мярка 1.2 „Инвестиции за преработка на селскостопански продукти“</i>	
Цел и обхват Мярката попада в Приоритет 1 и Специфични цели 1 на СВОМР. <i>Цели на мярката:</i> • Ускоряване на модернизацията, иновациите и технологичното обновление в сектора на земеделската преработка; • Подобряване на производството и обработката на селскостопанските продукти; • Усъвършенстване на насочеността към пазара и повишаване на конкурентоспособността на селскостопанските стопанства; • Подкрепа за повишаване на конкурентоспособността на местните икономики и създаване на местни предприятия, включително чрез разнообразяване и подкрепа за алтернативни икономически дейности. Засилване на заетостта, икономическия растеж и равенството между половете, с акцент върху участието на жените в селското стопанство, социалното приобщаване и развитието на селските райони.	

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Допустими кандидати:

Кандидатите преработватели на селскостопански продукти, допустими за подпомагане трябва да отговарят и на следните условия:

- да са физически или юридически лица регистрирани по Търговския закон, Закона за кооперациите или други създадени в съответствие със специализирано национално законодателство.
- да са микро, малки, средни или големи* предприятия, дефинирани съгласно Препоръка 2003/361/ЕО на Комисията. (*Предприятия, които надвишават критериите посочени в чл. 3, ал. 1 от Закон за малки и средни предприятия);
- за микро и малки предприятия - да осъществяват дейност по преработка на селскостопански продукти съгласно Закона за храните* /*ако закона е приложим за съответната дейност/ от най – малко 24 месеца без прекъсване преди подаване на проектното предложение;
- да имат разработен бизнес план за дейностите по преработка на селскостопански продукти и доказващ подобряване на дейността на кандидата чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности;

Кандидати пазари на производители

- да са юридически лица регистрирани по Търговския закон;
- да имат разработен бизнес план за дейностите по проектното предложение, които трябва да съответстват на дейността на пазара на производители съгласно Закона за стоковите борси и тържищата;

Кандидатите групи/организации на производители допустими за подпомагане трябва да отговарят на следните условия:

- да са признати от министъра на земеделието;
- да имат разработен бизнес план за дейностите по преработка на селскостопански продукти произведени от членовете на групата/организацията на производители.

Кандидатите земеделски стопани допустими за подпомагане трябва да отговарят на следните условия:

- да са физически лица регистрирани по Търговския закон или;
- да са юридически лица, регистрирани по Търговския закон или Закона за кооперациите;

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

- за земеделски стопанства, съответстващи на определението за „малко земеделско стопанство“ - да са регистрирани като земеделски стопани по Закона за подпомагане на земеделските производители от най – малко 12 месеца преди кандидатстването за подпомагане и да не са прекратявали своята дейност в този период;
- да имат разработен бизнес план за дейностите по преработка на селскостопански продукти и доказващ подобряване на дейността на кандидата чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности;
- преобладаващата част /най – малко 51%/ от предвидените за преработка селскостопански продукти трябва да са произведени в земеделското стопанство на кандидата;

ВАЖНО! Всички кандидати, трябва да са регистрирани и да извършват своята дейност на територията на МИГ Джебел-Кърджали.

Допустими дейности:

Подкрепата от ЕЗФРСР се предоставя за територията на селския район на МИГ „Джебел-Кърджали“, когато проектите допринасят за развитието на територията ѝ.

- дейности за преработката и/или маркетинг /предлагането на пазара на продукти/, описани в Приложение I на Договора за функциониране на Европейския съюз и памук в следните сектори: мляко и млечни продукти, включително яйца от птици; месо и месни продукти; плодове и зеленчуци, включително гъби; пчелен мед; зърнени, мелничарски и нишестени продукти; растителни и животински масла и мазнини; технически и медицински култури, включително маслодайна роза и билки; готови храни за селскостопански животни; гроздова мъст, вино и оцет;
- Инвестиции в процеси и технологии за производство на продукти, включително такива свързани с къси вериги на доставка;
- Инвестиции свързани с изграждане, придобиване и модернизиране на сгради и други недвижими активи необходими за производството и маркетинга;
- Инвестиции в инсталиране на нови машини и оборудване за подобряване на производствения процес и маркетинга;
- Инвестиции в активи за съхранение, преработка, пакетиране, охлаждане, замразяване и сушене с цел запазване качеството на продукцията и суровината;

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

- Инвестиции в специализирани транспортни средства за превоз на суровини и/или готова продукция, включително хладилни транспортни средства;
- Инвестиции свързани с внедряването на системи за управление на качеството;
- Инвестиции за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници (водна, вятърна, слънчева, геотермална енергия и остатъчна/отпадъчна биомаса) за собствено потребление; Инсталациите за производство на енергия от ВЕИ не трябва да надвишава мощност от 1 мегават и трябва да са в съответствие с условията за устойчивост в Закона за енергията от възобновяеми източници;
- Инвестиции за постигане съответствие със стандартите на Общността, включително пречиствателни съоръжения.
- Инвестиции в софтуер, свързан с преработвателната дейност на кандидата, включително чрез финансов лизинг;
- Строителство/реконструкция/ремонт на сгради и друга недвижима собственост, използвани за BG 1076 BG опазване на компонентите на околната среда, като например - пречиствателни съоръжения и съоръжения за третиране на отпадъци;
- Изграждане/модернизиране/оборудване на съоръжения за съхраняване или оползотворяване на различни отпадъчни суровини от селскостопански продукти получени в резултат на извършваната преработка;
- Модернизиране/оборудване на съоръжения за съхраняване на отпадни води, включително инсталации за пречистване на отпадъчни води в преработката и маркетинга;
- Изграждане на инсталации за производство на енергия за собствено потребление от ВЕИ (водна, вятърна, слънчева, геотермална енергия и остатъчна/отпадъчна биомаса);

Допустими разходи:

Разходи за материални инвестиции:

- Разходи за изграждане, придобиване и модернизиране на сгради и други недвижими активи необходими за производството и маркетинга;
- Разходи за закупуване и инсталиране на нови машини и оборудване за подобряване на производствения процес и маркетинга в т.ч. за преработка, пакетиране, охлаждане,

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

замразяване, сушене и съхраняване, за производство на нови продукти, въвеждане на нови технологии и процеси, за опазване на околната среда, за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници, включително чрез преработка на растителна и животинска първична и вторична биомаса, за подобряване на енергийната ефективност и за подобряване и контрол на качеството и безопасността на суровините и храните;

- Разходи за закупуване на специализирани транспортни средства, включително хладилни такива, за превоз на суровините и/или на готовата продукция използвани и произвеждани от предприятието;
- Разходи за изграждане и/или модернизиране на лаборатории за нуждите на предприятието;
- Разходи за инвестиции за постигане на съответствие с новоприети стандарти на Общността;
- Разходи за закупуване на земя, необходима за изграждане/модернизиране на сгради, помещения и други недвижими активи предназначени за производствена дейност /до 10 % от общия размер на допустимите инвестиционни разходи/.
- **Разходи за нематериални инвестиции:**
- Общи разходи свързани със съответния проект за предпроектни проучвания, такси, хонорари за архитекти, инженери и консултантски услуги, консултации за екологична и икономическа устойчивост на проекти, проучвания за техническа осъществимост на проекта. Общите разходи по проекта не могат да надхвърлят 12 % от общия размер на допустимите инвестиции по проекта;
- Разходи за ноу-хау, придобиване на патенти права и лицензи, разходи за регистрация на търговски марки и процеси необходими за изготвяне и изпълнение на проекта”;
- Закупуване на софтуер;
- Разходите свързани за достигане съответствие с международни признати стандарти, само в случаите, в които същите част от общ проект на кандидата;
- Разходи за въвеждане на добри производствени практики, системи за управление на качеството и подготовка за сертификация в предприятията.
- Общи разходи, свързани с проектното предложение.

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Недопустими разходи

На основание чл. 57, ал. 2 от ЗУСЕФСУ не са допустими разходи за проекти или дейности, които са физически завършени или изцяло осъществени преди подаването на формуляра за кандидатстване от бенефициента, независимо дали всички свързани плащания са извършени от него, освен в случаите на чл. 59а от ЗУСЕФСУ.“

Финансови параметри за проектите - минимален и максимален размер на общите допустими разходи за един проект

Минимален размер на общите допустими разходи за един проект е **2 499,96 евро**.

Максимален размер на общите допустими разходи за един проект е **153 387,56 евро**.

Интензитет и размер на финансовата помощ в %

Финансовата помощ за одобрени проекти е в размер на 50% от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи.

Финансовата помощ по тази мярка е в размер на **76 693,78 евро**.

Финансовата помощ за един проект не може да надвишава 50% от 153 387,56 евро

Критерии за избор на проекти:

ТЕХНИЧЕСКА ОЦЕНКА И КЛАСИРАНЕ	ТОЧКИ
1. Проектът е свързан с внедряване на иновации	10
2. Проектът е представен от потенциални бенефициенти на възраст до 40 години или жени (точките не се натрупват, максимален брой 10 т.)	10
3. Проектът включва преработка и производство на биологични продукти и е свързан с инвестиции за опазване на околната среда: - Проектът включва преработка на биологични продукти – 10 т.; - Проектът е свързан с инвестиции за опазване на околната среда – 10 т.	20
4. Проектът насърчава кооперирането и интеграцията между земеделските производители и предприятия от хранително – преработвателната промишленост като предвижда производство на крайни продукти от местни суровини	20

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

5. Проектът предвижда производство на крайни продукти, които ще се реализират на територията на МИГ	15
6. Проектът води до въвеждане на нови за стопанството/предприятието на бенефициента продукт/техника/технология	10
7. Проектът осигурява устойчива заетост в селските райони (вкл. жени) • За всяко работно място – 5 т., максимум 15 т.	15
ОБЩО Минимален праг за одобрение – 20 т. При проектни предложения, получили равен брой точки, се прилагат приоритетни критерии за оценка, както следва: 1. Проектът осигурява устойчива заетост (вкл. жени) 2. Проектът включва преработка на биологични продукти и/или е свързан с инвестиции за опазване на околната среда 3. Проектът насърчава кооперирането и интеграцията между земеделските производители и предприятия от хранително – преработвателната промишленост като предвижда производство на крайни продукти от местни от територията на МИГ и/или собствени суровини	100
Мярка 1.3 „Инвестиции за неселскостопански дейности“	
Цел и обхват Мярката попада в Приоритет 1 и Специфична цел 2 на СВОМР Цел на мярката: Подкрепа за нови и развитие на съществуващи неземеделски дейности в територията на МИГ „Джебел-Кърджали“ Допустими кандидати: Подпомагане в рамките на интервенцията получават земеделски стопани, микропредприятия и физически лица. В обхвата на интервенцията физическите лица са допустими за подпомагане само за инвестиции в неземеделски дейности, които са насочени към развитие на занаяти. Земеделските стопани, допустими за подпомагане трябва да отговарят на следните условия:	

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

- да са регистрирани като земеделски стопани по Закона за подпомагане на земеделските производители от най – малко 24 месеца преди кандидатстването за подпомагане и да не са прекратявали своята дейност;
- да бъдат регистрирани като еднолични търговци или юридически лица по Търговския закон или Закона за кооперациите;
- да имат седалище и да извършват дейността си на територията на МИГ „Джебел-Кърджали“;
- да съответстват на определението за „малко“ или „средно“ земеделско стопанство;
- Да имат разработен бизнес план

Микропредприятията, допустими за подпомагане трябва да отговарят на следните условия:

- да бъдат регистрирани като еднолични търговци или юридически лица по Търговския закон или Закона за кооперациите;
- да имат седалище и да извършват дейността си на територията на МИГ „Джебел-Кърджали“;
- Да имат разработен бизнес план

Физическите лица, допустими за подпомагане трябва да отговарят на следните условия:

- да бъдат регистрирани по Закона за занаятите като упражняващи занаят/и след вписване в регистър БУЛСТАТ по реда на Закона за регистър БУЛСТАТ;
- да отговарят на определението за микропредприятие, съгласно дефиницията на ЗМСП;
- Да имат разработен бизнес план

да имат постоянен адрес на територията на МИГ Джебел-Кърджали.

Допустими дейности:

- Производство или продажба на продукти, които не са включени в Приложение 1 от Договора за функциониране на Европейския съюз (независимо от вложените продукти и материали);

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

- Развитие на услуги във всички сектори (например: грижи за деца, възрастни хора, хора с увреждания, здравни услуги, счетоводство и одиторски услуги, ветеринарни дейности и услуги базирани на ИТ и др.;
- Производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствено потребление;
- Осигуряване на възможност за развитие на различни бизнес модели и икономически дейности;
- Развитие на занаяти и други неземеделски дейности.
- Дейности, насочени към създаване на „интелигентни селища“ („Smart-villages“):
 - Дейности, свързани с развитие на бизнес модели, които привличат работници и жители (временно или постоянно пребиваващи на територията) – създаването на икономическа зона, ИТ академия, нови селскостопански методи и технологии, устойчива селска мобилност, споделени пространства;

Важно! Инвестицията следва да се осъществява на територията на МИГ;

Допустими разходи:

Финансова помощ за материални и нематериални инвестиции, за създаване и развитие на неземеделски дейности в селските райони, включващи:

- a) Изграждане, придобиване или подобренията на недвижимо имущество;
- b) Закупуване, включително чрез лизинг на нови машини и оборудване до пазарната стойност на активите;
- c) Общи разходи, свързани с разходите за буква „a“ и „b“, например хонорари на архитекти, инженери и консултанти, хонорари, свързани с консултации относно екологичната и икономическата устойчивост, включително проучвания за техническа осъществимост;
- d) Нематериални инвестиции: придобиване и създаване на компютърен софтуер и придобиване на патенти, лицензи, авторски права и марки.

Разходите по т. „c“ не могат да надхвърлят 12 % от сумата на разходите по т. „a“, „b“ и „d“.

Финансови параметри за проектите - минимален и максимален размер на общите допустими разходи за един проект

Минимален размер на общите допустими разходи за един проект е **2 499,96 евро**.

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Максимален размер на общите допустими разходи за един проект е 153 387,56 евро.

Интензитет и размер на финансовата помощ в %

Интензитет на подпомагане

Финансовата помощ за одобрени проекти е в размер на 50% от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи.

Финансовата помощ по тази мярка е в размер на **613 550,26 евро**.

Финансовата помощ за един проект не може да надвишава 50 % от 153 387,56 евро

Критерии за избор на проекти

ТЕХНИЧЕСКА ОЦЕНКА И КЛАСИРАНЕ	ТОЧКИ
1. Проектът е свързан със следните инвестиции/услуги • <i>Инвестиции в спортни съоръжения – 5т.</i> • <i>Инвестиции в предоставяне на услуги за населението – 10т.</i> • <i>Инвестиции в производствена дейност в микропредприятие – 15т.;</i>	15
2. Проектът е представен от потенциални бенефициенти на възраст до 40 години или жени (точките не се натрупват, максимален брой 10 т.)"	10
3. Проектът осигурява заетост, вкл. на жени – макс. 15 т. • <i>За всяко ново работно място – 5 т; максимум - 15 т.</i>	15
4. Проекти за развитие на селски, еко, културен туризъм и всички други алтернативни форми на туризъм	15
5. Проектът предвижда мерки, директно свързани с опазването на околната среда (използване на отпадъците, компостиране, пречистващи съоръжения и др.)	5
6. Проектът предвижда инвестиции за развитие на производства или услуги, които ще се реализират и рекламират териториалната идентичност	10
7. Проектното предложение включва дейности, подкрепящи на създаването и развитието на интелигентни селища на територията на МИГ	10
8. Проектът включва производство на местни продукти/услуги от територията на МИГ	10

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

9. Проектът включва производството на продукти/услуги, иновативни за територията на МИГ	10
ОБЩО Минимален праг за одобрение – 30 т. При проектни предложения, получили равен брой точки, се прилагат приоритетни критерии за оценка, както следва: 1. Проектът осигурява устойчива заетост (вкл. жени) 2. Проектът предвижда дейности, директно свързани с опазването на околната среда (използване на отпадъците, компостиране, пречистващи съоръжения и др.) 3. Проектът е свързан със следните инвестиции/услуги • <i>Инвестиции в спортни съоръжения – 15 т.</i> • <i>Инвестиции в производствена дейност в микропредприятие – 20 т.</i> <i>Инвестиции в предоставяне на услуги за населението или упражняване на занаят – 25 т.</i>	100
Мярка 1.4 „Инвестиции в основни услуги и дребни по мащаби инфраструктура“	
Цел и обхват Мярката попада в Приоритет 2 и Специфична цел 3 и 4 на СВОМР Цели на мярката: • Изграждане и подобряване на инфраструктурата на територията на МИГ; осигуряване на подкрепа за инвестиции в основни услуги и дребни по мащаби инфраструктура, които да подобрят на условията на живот на територията на МИГ „Джебел-Кърджали“; Модернизиране на основните услуги за населението и улесняване на достъпа му до култура, развлечение и спорт, услуги за децата и уязвимите групи, информационни и комуникационни услуги.	
Допустими кандидати Община Джебел и Община Кърджали Кандидатите представят анализ разходи—ползи, от който да е видно, че проектното предложение няма да генерира приходи;	

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Допустими дейности

- Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи улици и тротоари и съоръженията и принадлежностите към тях;
- Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска образователна инфраструктура с местно значение в селските райони;
- Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общински сгради, в които се предоставят обществени услуги, с цел подобряване на тяхната енергийна ефективност, вкл. и дейности за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствени нужди;
- Изграждане и/или обновяване на площи за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществените потребности от общинско значение;
- Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на спортна инфраструктура.
- Реконструкция, ремонт, реставрация, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на обекти, свързани с културния живот.
- Допустими са общи разходи свързани с проекта, извършени както в процеса на подготовка на проекта, така и по време на неговото изпълнение.
- Дейности, насочени към създаване на „интелигентни селища“ („Smart-villages“):
 - Дейности, свързани с подкрепа на иновативни решения за създаване на устойчиви модели – интелигентни еко селища, социални селища, IT селища и др., ландшафтно планиране и реконструкция на стари сгради – използването на стари сгради или налични парцели в полза на местната общност;
 - Дейности, свързани с дигитализация и подобряване на телекомуникационната свързаност с цел устойчиво развитие на съответния район;
 - Дейности, свързани с подобряването на условията за живот, които биха довели до задържане на населението и привличане на нови жители;
 - Дейности свързани с изготвянето на стратегии за създаване на интелигентни селища

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Допустимите дейности трябва да отговарят на следните изисквания:

- Да се изпълняват на територията на МИГ „Джебел-Кърджали“;
- Да отговарят на дефиницията за дребна по мащаби инфраструктура¹;
- Да се изпълняват в съответствие с ИТСР, плана за интегрирано развитие на община Джебел и община Кърджали и със стратегията за водено от общностите местно развитие на МИГ „Джебел-Кърджали“ и да са съгласувани и с нея;
- Да не оказват отрицателно въздействие върху околната среда съгласно разпоредбите на ЗООС;
- Да отговарят на изискванията на заповедите за определянето на местата по Натура 2000 и планове за тяхното управление, а когато няма издадени заповеди дейността да е съгласувана с МОСВ, ЗЗТ, ЗБР и съответните им подзаконови нормативни актове за тяхното прилагане;
- Да се изпълняват съгласно препоръките от извършените оценки, както и условията и мерките в съответния административен акт на компетентния орган съгласно ЗООС, ЗЗТ и ЗБР и ВГ 1116 ВГ съответните им подзаконови нормативни актове за тяхното прилагане (когато е приложимо);
- Дейностите свързани със строително-монтажни работи, следва да бъдат в съответствие с приложимото национално законодателство в сферата на устройството на територията, инвестиционното проектиране и строителството в Република България;
- Ако дейностите се извършват на терени, които подлежат на рекултивация съгласно чл. 11, ал 1 от ЗОЗЗ да се представи проект за рекултивация на нарушени терени или залесяване на териториите с подходящи растителни видове, когато националното законодателство изисква да се приложат тези мерки;

Не се подпомагат определени дейности, попадащи в обхвата на Програма „Развитие на регионите“ 2021-2027 г.

Не е допустимо включването на разходи за инфраструктура, свързани с пътища, водопреносни и канализационни системи, освен ако не са част от по-голям проект или не са свързани с дейности, отговарящи на концепцията за интелигентни селища.

¹ Дребна по размер инфраструктура е инвестиция, която се осъществява чрез дейности, подпомагани по интервенцията, при която максималната стойност на допустимите разходи за един обект не надвишава по размер левата равностойност на 3 млн. евро.

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

В рамките на дейност „Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на спортна инфраструктура“ кандидатите имат възможност да извършват допустимите инвестиции и в общинска образователна инфраструктура, която включва детска градина, основно или средно училище, и в паркове.

Допустими разходи

Разходите се свеждат до:

- а) Изграждането, включително отпускането на лизинг, или подобренията на недвижимо имущество;
- б) Закупуването или вземането на лизинг на нови машини и оборудване, обзавеждане до пазарната цена на актива;
- в) Общи разходи, свързани с изброените по-горе, например хонорари на архитекти, инженери и консултанти, хонорари, свързани с консултации относно екологичната и икономическата устойчивост;
- г) Нематериални инвестиции: придобиването или развитието на компютърен софтуер и придобиването на патенти, лицензи, авторски права, търговски марки.

Разходите по т. „в“ не трябва да надхвърлят 12% от сумата на разходите по т. „а“, „б“ и „г“.

Оперативните разходи, свързани с предоставянето на услугите са недопустими за подпомагане по подмярката.

Разходи различни от посочените в т. „б“, свързани с договора за лизинг, например марж на лизингодателя, разходи за рефинансиране на лихви, административни разходи и разходи за застраховка са недопустими за подпомагане по подмярката.

Допустими са авансови плащания в размер до 50% от публичната помощ, свързана с одобрените допустими разходи. За проекти, по които бенефициентите са възложители по ЗОП, авансовото плащане е допустимо както следва:

- до 12% от стойността на одобрената публична помощ по проекта за общи разходи и при наличие на документи от проведената съгласно изискванията на ЗОП процедура за избор на изпълнител/и;
- разлика до 50% от стойността на одобрената публична помощ по проекта след провеждане на всички процедури и сключване на договор за избор на изпълнител/и по ЗОП.

Разходите за ДДС са допустими в случаите, когато не подлежат на възстановяване в съответствие с националното законодателство в областта на ДДС.

Финансови параметри за проектите - минимален и максимален размер на общите допустими разходи за един проект

Минимален размер на общите допустими разходи за един проект е **2 499,96**.

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Максимален размер на общите допустими разходи за един проект е **199 403,83 евро**.

Интензитет и размер на финансовата помощ в %

Интензитет на подпомагане:

Общият размер на финансовата помощ е на 100% от допустимите разходи.

Размер на финансовата помощ:

Финансовата помощ по тази мярка е в размер на **1 073 853,56 евро**.

Финансовата помощ за един проект не може да надвишава 100% от 199 403,83 евро.

Критерии за избор на проекти

ТЕХНИЧЕСКА ОЦЕНКА И КЛАСИРАНЕ	ТОЧКИ
1. Проект, въвеждащ иновативни технологии или инвестиции с екологичен ефект	5
2. Брой население, което ще се възползва от подобрените основни услуги и обхвата на териториално въздействие: - До 500 жители - 10 т. - От 501 до 1000 жители - 20 т.; - Над 1001 жители - 30 т.	30
3. Дейностите по проекта са насочени към развитие/предоставяне на услуги на уязвими/маргинализирани групи от населението	5
4. Проекти, създаващи работни места при изпълнение на допустимите дейности: 1 работно място – 10 т.; 2 работни места - 20 т.; 3 и повече работни места – 30 т.	30
5. Проектът е свързан с подкрепа на дейности за социално включване	10
6. Проектното предложение включва дейности, подкрепящи на създаването и развитието на интелигентни селища на територията на МИГ	10

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

7. Проектът е за реконструкция и/или рехабилитация на улица/и без настилка или лоша настилка, и/или за ремонт на тротоари и/или на площи за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществените потребности от общинско значение.	10
ОБЩО Минимален праг за одобрение – 20 т. При проектни предложения, получили равен брой точки, се прилагат приоритетни критерии за оценка, както следва: 1. Проектът е свързан с подкрепа на дейности за социално включване 2. Проектът въвежда иновативни технологии или инвестиции с екологичен ефект 3. Проектът включва дейности, подкрепящи на създаването и развитието на интелигентни селища на територията на МИГ	100
<i>Мярка 1.5 „Запазване на духовния и културния живот на населението в селските райони“</i>	
Цел и обхват Мярката попада в Приоритет 2 и Специфична цел 4 на СВОМР Основните цели на интервенцията, отново ще са насочени към запазването на духовния и културния живот на населението чрез възстановяване, реставрация, ремонт и/или реконструкция на сгради с религиозно значение, което до голяма степен ще допринесе за запазването на културната идентичност и традиции в селските райони и повишаване на качеството на живот на хората, живеещи в тях.	
Допустими кандидати • Признати за юридически лица по силата на чл. 10 от Закона за вероизповеданията; • Регистрирани като юридически лица съгласно чл. 20 от Закона за вероизповеданията • Кандидатите представят анализ разходи—ползи, от който да е видно, че проектното предложение няма да генерира приходи;	

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Допустими дейности

Инвестициите, допустими за подпомагане в рамките на мярката, трябва да са свързани с възстановяване, реставрация, ремонт или реконструкция на сгради с религиозно значение, дейности по вертикалната планировка (вертикалната планировка е прилежащият терен към сградата, а с дейността свързана с вертикалната планировка, се осигурява правилното водоотвеждане, терасиране, изграждане на подходи към сгради, стъпала и подпорни зидове, както и огради, ако е необходимо) и подобряване на прилежащите пространства, в т.ч. закупуване и доставка на оборудване.

Дейностите трябва да се изпълняват на територията на действие на МИГ „Джебел-Кърджали“.

Дейностите трябва да кореспондират с идентифицираните в социално-икономическия анализ към Стратегията за ВОМР потребности и да се изпълняват в съответствие с Плана за интегрирано развитие на Община Джебел и/или на Община Кърджали за периода 2021 - 2027 г. година. Дейностите, включени в проектите, следва да са съгласувани със Стратегията за ВОМР, за което се представя декларация от председателя на колективния управителен орган на МИГ „Джебел-Кърджали“, че съответстват на стратегията. Предвидените дейности следва да нямат отрицателно въздействие върху околната среда по смисъла на ЗООС; да отговарят на изискванията на Заповедите за определянето на местата по Натура 2000 и планове за тяхното управление, а когато няма издадени заповеди за определяне на местата по Натура 2000 дейността се съгласува с МОСВ, ЗЗТ, ЗБР и съответните им подзаконови нормативни актове за тяхното прилагане. Дейностите трябва да се изпълняват съгласно с препоръките от извършените оценки, както и условията и мерките в съответния административен акт на компетентния орган съгласно ЗООС, ЗЗТ и ЗБР и съответните им подзаконови нормативни актове за тяхното прилагане (когато е приложимо). Когато дейностите се извършват на терени, които подлежат на рекултивация съгласно чл. 11, ал. 1 от ЗОЗЗ трябва да се представи проект за рекултивация на нарушени терени или залесяване на териториите с подходящи растителни видове, когато националното законодателство изисква да се приложат тези мерки. Проектите са придружени с анализ на икономическите и социалните ползи - анализ разходи—ползи, от който да е видно, че проектното предложение няма да генерира приходи, или ако генерира, същите се разходват само за нестопанските цели на кандидата, свързани изцяло с целите на проекта, и в анализа следва да е доказано, че инвестициите ще доведат до социално-икономическо развитие на района на МИГ „Джебел-Кърджали“, и да съдържа аргументация за устойчивостта на инвестицията.

Не са допустими за подпомагане по мярката дейности, свързани с опазването, популяризирането и развитието на културното наследство на обекти от национално и световно значение, дейности в населени места с развит масов туризъм и курортни комплекси, посочени в националното законодателство за прилагане на Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони 2023-2027 г.

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Недопустими разходи – в съответствие с чл. 73, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година, не са допустими за подпомагане инвестиции и категории разходи, които включват:

1. Закупуване или наем на земя и сгради;
2. Разходи свързани със строителството/ново изграждане на сгради;
3. Инвестиции, за които се установи, че ще имат отрицателно въздействие върху околната среда;
4. Инвестиции, за които е установено двойно финансиране;
5. Разходи по които дейностите включени в проектите, са били физически започнати и/или извършени преди подаване на проектното предложение за подпомагане, независимо дали всички свързани плащания са извършени (с изключение на разходи свързани с подготовката на проектното предложение извършени преди подаването му).

Допустими разходи

1. възстановяване, реставрация, ремонт или реконструкция на сгради и/или помещения и/или друга недвижима собственост, дейности по вертикалната планировка съгласно допустимите за подпомагане дейности, които са:
 - а) разходи, свързани с прякото изпълнение на строително-монтажните работи;
 - б) непредвидени разходи в размер до 5% от стойността на одобрените разходи по буква „а“.
2. закупуване на оборудване и обзавеждане до пазарната им стойност, включително чрез финансов лизинг, съгласно допустимите за подпомагане дейности;
3. придобиване на компютърен софтуер, патентни и авторски права, лицензи, регистрация на търговски марки, до пазарната им стойност;

4. разходи, свързани с проекта, в т.ч. разходи за хонорари за архитекти, инженери и консултанти, консултации за икономическа и екологична устойчивост на проекта, извършени, както в процеса на подготовка на проекта преди подаване на заявлението за подпомагане, така и по време на неговото изпълнение, които не могат да надхвърлят 12 на сто от общия размер на допустимите разходи по проект, включени в т. 1, буква „а“, 2 и 3.

Разходите по т. 3 са допустими само в случай, че се кандидатства за разходи по т. 1, буква „а“ и са необходими за постигане на целите на мярката и на Стратегията за ВОМР. Разходите по т. 4 са допустими, ако са извършени не по-рано от 01.01.2023 г., независимо дали всички свързани с тях плащания са направени. Дейностите и разходите по проекта, с изключение на разходите по т. 4, са допустими, ако са извършени след подаване на заявлението за подпомагане, независимо дали всички свързани с тях плащания са направени. Закупуването

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

чрез финансов лизинг на активите е допустимо, при условие че ползвателят на помощта стане собственик на съответния актив не по-късно от датата на подаване на заявката за междинно или окончателно плащане за същия актив.

Разходите за ДДС са допустими в случаите, когато не подлежат на възстановяване в съответствие с националното законодателство в областта на ДДС.

Финансови параметри за проектите - минимален и максимален размер на общите допустими разходи за един проект

Минимумът на общите допустими разходи по тази мярка е **2 499,96 евро**.

Максимумът на общите допустими разходи по тази мярка е **63 911,49 евро**.

Интензитет и размер на финансовата помощ в %

Общият размер на финансовата помощ е на 100% от допустимите разходи, които след извършване на инвестицията не генерират нетни приходи.

Размерът на финансовата помощ за проекти, които след извършване на инвестицията ще генерират нетни приходи се определя въз основа на анализ „разходи-ползи“. Разликата между пълния размер на допустимите за финансово подпомагане разходи и размера на финансовата помощ, определен въз основа на анализ „разходи-ползи“, се осигурява от кандидата, като участието му може да бъде само в парична форма.

Размер на финансовата помощ

Финансовата помощ по тази мярка е в размер на 127 822,97 евро.

Финансовата помощ за един проект не може да надвишава **63 911,49 евро**.

Критерии за избор на проекти

ТЕХНИЧЕСКА ОЦЕНКА И КЛАСИРАНЕ	ТОЧКИ
1. Брой население, което ще се възползва от подобрените основни средища за развитие на културната духовност, обекти за развитие на традициите и културно-исторически обекти: - до 500 жители – 10 точки; - от 501 до 1000 жители – 20 точки; - над 1001 жители – 30 точки;	30
2. Проектът въвежда решения, допринасящи за подхода „Интелигентни селища“ (подход за интегрирано териториално развитие, който се прилага от общности в селските райони, на основата на концепция	30

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

(опростен вариант на стратегията или стратегия) за неговото приложение и/или като отделни, самостоятелни иновативни социални, технологични и/или цифрови решения, съответстващи на принципите на тази концепция като инструмент/и за териториално развитие на селските райони за подобряване на техните икономически, социални и/или екологични условия);	
3. Проектът е с културна и обществена значимост на обекта: • Проектът е за паметник на културата с местно значение – 5 т.; • Проектът е с широка обществена значимост и съгласуван с местната общност – 5 т.	10
4. Проектът предвижда включване на техники и програми за интерпретация и анимация за хората с увреждания	10
5. Проектът включва инвестиции с екологичен ефект	10
6. Проектът осигурява недопускане на дискриминация и е насочен към приобщаване на уязвими общности (в т.ч. роми), при които е налице концентрация на проблеми, създаващи риск от бедност, социално изключване и маргинализация: • Подкрепя се една група – 5 т.; • Подкрепя се повече от една група - 10 т.;	10
ОБЩО Минимален праг за одобрение – 20 т. При проектни предложения, получили равен брой точки, се прилагат приоритетни критерии за оценка, както следва: 1. Проектът осигурява недопускане на дискриминация и е насочен към социално включване на уязвими общности (в т.ч. роми), при които е налице концентрация на проблеми, създаващи риск от бедност, социално изключване и маргинализация: • Подкрепя се една група – 5 т.; • Подкрепя се повече от една група – 10 т.;	100

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

2. Брой население, което ще се възползва от подобрените основни средища за развитие на културната духовност, обекти за развитие на традициите и културно-исторически обекти: • до 500 жители – 10 точки; • от 501 до 1000 жители – 20 точки; • над 1001 жители – 30 точки; 3. Проектът въвежда решения, допринасящи за подхода „Интелигентни селища“.	
Мярка 1.6 „Създаване на местна идентичност“	
Цел и обхват Мярката попада в Приоритет 2 и Специфична цел 5 на СВОМР <i>Цел на мярката:</i> • Развитие на динамична жизнена среда и подобряване качеството на живот чрез развитие на хоризонтални и междусекторни партньорства и взаимодействие за инициативи от общ интерес; • Развитие на териториална идентичност, маркетинг и марки на база на специфичния териториален потенциал и продукти от местен характер; Изграждане на местна идентичност.	
Допустими кандидати 1. Читалища, регистрирани по Закона за народните читалища; 2. СНЦ МИГ „Джебел-Кърджали“; 3. Юридически лица с нестопанска цел, регистрирани по Закона за юридическите лица с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност. Получателите трябва да имат седалище и адрес на управление на територията на МИГ „Джебел-Кърджали“. МИГ е допустим получател на финансова помощ, ако: 1. проектът, за който кандидатства за финансиране, е в обществена полза, 2. никой от членовете на колективния управителен орган, както и свързано с него лице по смисъла на § 1 от допълнителните разпоредби на Търговския закон, не е изпълнител или подизпълнител на дейностите на проекта, и 3. не е постъпило друго предложение за финансиране по мярката по провежданата процедура.	

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Кандидатите представят анализ разходи—ползи, от който да е видно, че проектното предложение няма да генерира приходи;

Допустими дейности

- **Основните дейности** по мярката трябва да бъдат свързани с организирането и провеждането на събития (празник, честване, фестивал и др.), представящи културното и природно наследство и да бъдат с акцент върху нематериалното наследство – изпълнение на народни песни и танци, пресъздаване на обичаи, представяне на традиционни земеделски или производствени практики и др.

Спомагателните дейности по проекта трябва да бъдат обвързани с основните дейности по проекта и да представят паметта и / или материалното културно и природно наследство на територията – експозиция на движими паметници на културата, разпространение на информационни и / или рекламни материали.

Допустими разходи

- Разходи за провеждане на основните дейности на събитието – транспорт и храна на участниците, наем на озвучителна техника, материали и изграждане на временни постройки за нуждите на събитието (сцена, павилиони), наем на временни постройки за нуждите на събитието и др.
- Разходи за път на публика от целевата територия до мястото на събитието и обратно – пенсионери, хора с увреждания, ученици, лица в риск от бедност и социално изключване.
- Разходи за публикации и реклама в печатни и електронни издания, радио и телевизионна реклама и др. във връзка с предстоящото провеждане на събитието.

Разходи за публичност на проекта.

Финансови параметри за проектите - минимален и максимален размер на общите допустими разходи за един проект

Минимален размер на общите допустими разходи за един проект е **2 499,96 евро**.

Максимумът на общите допустими разходи по тази мярка за един проект е **15 338,76 евро**.

Интензитет и размер на финансовата помощ в %

Общият размер на финансовата помощ е на 100% от допустимите разходи.

Размер на финансовата помощ

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Финансовата помощ по тази мярка е в размер на 76 693,78 евро.

Финансовата помощ за един проект не може да надвишава 100% от 15 338,76 евро.

Критерии за избор на проекти

ТЕХНИЧЕСКА ОЦЕНКА И КЛАСИРАНЕ	ТОЧКИ
1. Проектът ще се изпълнява извън общинския център	25
2. Проектът обхваща заинтересовани страни в района: • На едно населено място – 5 т.; • На част от територията на МИГ - 10 т.; • На територията на МИГ – 25 т.	25
3. Проектът предвижда публика от уязвими групи – пенсионери, хора с увреждания, ученици, лица в риск от бедност и социално изключване – 50 т.: • Поне 50 души, но не повече от 100 – 10 т.; • Поне 100 души, но не повече от 150 – 20 т.; • Поне 150 души – 50 т.	50
ОБЩО Минимален праг за одобрение – 50 т. При проектни предложения, получили равен брой точки, се прилагат приоритетни критерии за оценка, както следва: 1. Проектът предвижда публика от уязвими групи над 150 души; 2. Проектът обхващата заинтересовани страни от цялата територия на МИГ;	100

*Мярка „Сътрудничество и
подготвителни дейности за него“*

Допустими дейности:

- Разработване на съвместен продукт/услуга/дейност, вкл. разходи за материални и нематериални инвестиции;

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

- Извършване на изследвания, проучвания и анализи, директно свързани със съвместния продукт/услуга/дейност;
- Реализиране на промоционални и маркетингови кампании;
- Организиране на заседания, обучения, семинари, съвместни събития, срещи с потенциални партньори или партньори по проекта и т. н.;
- Извършване на информационни кампании, включващи организиране на срещи, конференции, публикуване и излъчване в медиите;
- Дейностите по координация на изпълнението на проекта (извършване на разходи за наемане на допълнителен персонал, пътни разходи, разходи за нощувки и храна, хонорари за експерти, разходи за превод, разходи за комуникация и др.).

Дейностите за сътрудничество трябва да отговарят на следните условия за допустимост:

1. да са свързани и да водят до развитието на територията на МИГ „Джебел-Кърджали“;
2. да съответстват на и да допринасят за постигане целите и приоритетите на стратегията МИГ „Джебел-Кърджали“ за ВОМР и СПРЗСР;
3. да се изпълняват съгласно сключено споразумение между най-малко двама партньори - МИГ от България и/или МИГ, изпълняващи стратегии за ВОМР от друга държава – членка от ЕС;
4. в партньорството за дейностите по сътрудничество могат да участват и други юридически лица от страната и чужбина със собствен финансов принос.

Интензитет и размер на финансовата помощ в %

Интензитет на подпомагане - Общият размер на финансовата помощ е на 100% от допустимите разходи.

Размер на финансовата помощ

Финансовата помощ по тази мярка е в размер на 102 258,38 евро.

Финансовата помощ за един проект не може да надвишава 102 258,38 евро.

Допустими разходи:

- разработване на съвместен продукт/услуга/дейност, вкл. материални и нематериални инвестиции;

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

- строително-монтажни или строително-ремонтни работи на територията на партньорите от Република България;
- други материални и нематериални активи;
- изследвания и проучвания, директно свързани със сътрудничеството, включително за издаване на становища;
- възнаграждения за външни експерти – физически или юридически лица за изпълнение на дейности, включително за преводачи;
- възнаграждения, свързани с координацията на планираните дейности на служители на МИГ;
- промоционални и маркетингови кампании за съвместния продукт/услуга;
- организиране и провеждане на обучения, семинари, съвместни събития и партньорски срещи;
- информираност – създаване на интернет страница за проекта, публикации в регионални медии, информационни конференции;
- публичност – изготвяне и разпространение на информационни материали и осигуряване на публичност, в т.ч. информационни табели;
- командировки на служителите на МИГ, експерти по проекта, включително преводачи, членове на колективния управителен орган и членове на колективния върховен орган на МИГ, както и други участници от територията в дейности, свързани с изпълнението на проекта, съгласно Наредбата за командировките в страната, приета с Постановление № 72 на Министерския съвет от 1986 г. (Обн., ДВ, бр. 11 от 1987 г.) и Наредбата за служебните командировки и специализации в чужбина, приета с Постановление № 115 на Министерския съвет от 2004 г. (Обн., ДВ, бр. 50 от 2004 г.);
- преводи (писмени и симултанти);
- пощенски и куриерски услуги;
- такси за издаване на документи, свързани с изпълнението на проекта.

Мярка „Управление, мониторинг и оценка на стратегията и нейното популяризиране“

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Допустими дейности:

Дейностите по управление, мониторинг и оценка на стратегиите за BOMP и тяхното популяризиране се финансират изцяло от ЕЗФРСР.

- Допустими за подкрепа са дейности за управление, мониторинг и оценка на стратегиите съгласно чл. 34, параграф 1, буква „в“ от Регламент (ЕС) 2021/1060, както и дейности, свързани с популяризирането на стратегиите за Водено от общностите местно развитие.
- Допустими за извършване са дейности по управление, мониторинг и оценка на стратегии за BOMP, одобрени от УО на СПРСР, включително улесняването на обмена между заинтересованите страни.

Допустими за извършване са дейности по популяризиране на стратегии за BOMP, одобрени от УО на СПРСР.

Допустими разходи:

- разходи за заплати, както и задължителни по силата на нормативен акт разходи за социални и здравни осигуровки за персонала, обезщетения за временна неработоспособност и други, дължими от работодателя по силата на нормативен акт;
- разходи за външни услуги, възнаграждения и осигуровки, дължими от МИГ на експерти (физически или юридически лица), свързани с прилагането на стратегията (оценители, консултанти, външни експерти, счетоводно обслужване);
- непреки разходи:

а) за услуги, непряко свързани с прилагането на стратегията (правни, одиторски);

б) разходи за наем на офис;

в) разходи за комуникация и външни услуги (телефон, интернет, пощенски услуги, куриерски услуги, топло- и електроенергия, вода, охрана на офиса, електронен подпис, застраховане на дълготрайни материални активи по смисъла на чл. 50, т. 2 от Закона за корпоративното подоходно облагане, закупени със средства от настоящия или предходния програмен период по подхода BOMP);

г) разходи за закупуване на офис консумативи и канцеларски материали;

д) разходи за наем на лек автомобил с под 150 к.с. и с над 5+1 места за МИГ, които нямат закупен лек автомобил;

е) разходи за закупуване на гориво за лек автомобил;

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

ж) други непредвидени оперативни разходи.

- разходи за командировки на екипа и членовете на колективния върховен орган на МИГ съгласно Наредбата за командировките в страната, приета с Постановление № 72 на Министерския съвет от 1986 г. (Обн., ДВ, бр. 11 от 1987 г.) и Наредбата за служебните командировки и специализации в чужбина, приета с Постановление № 115 на Министерския съвет от 2004 г. (Обн., ДВ, бр. 50 от 2004 г.);
- разходи за закупуване на офис оборудване, обзавеждане и софтуер;
- разходи за закупуване на един лек автомобил с под 150 к.с. и с над 5+1 места, ако МИГ няма такъв или има закупен преди 2016 г.;
- разходи за обучения на екипа и членовете на колективния върховен орган във връзка с прилагането на стратегията за местно развитие;
- разходи, свързани с публични отношения (разходи за организиране на срещи на МИГ, разходи за работа в мрежа, участие на екипа и членовете на колективния върховен орган в срещи с други МИГ);
- разходи за участие на МИГ в дейности на Националната и на Европейската селска мрежа за развитие на селските райони, както и на Европейската ЛИДЕР асоциация и други асоциации на МИГ;
- финансови разходи, в т. ч. банкови такси за управление на една сметка и такси за издаване на изискуеми документи;
- разходи за мониторинг и оценка на стратегията за BOMP.

Разходи за популяризиране на стратегията за BOMP:

- разходи за проучвания и анализи на съответната територия (териториални, икономически, социални и други анализи и проучвания);
- разходи за популяризиране, информизиране и публичност:

а) за създаване и поддръжка на интернет страница;

б) за създаване и реализиране на публикации в печатни и електронни медии и излъчвания в радио- и телевизионни медии на покани за организирани събития и други, свързани с популяризиране дейността на МИГ;

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

- в) отпечатване на брошури, материали за обучение и други печатни материали, изработване на рекламни материали и други, свързани с популяризиране дейността на МИГ;
- г) преводи;
- д) изработка и монтаж на табели и билбордове за популяризиране на МИГ;
- е) свързани с изготвяне на материали, подпомагащи потенциалните получатели на финансова помощ при разработването на дейности и подготовката на заявления;
- ж) други разходи за популяризиране, информиране и публичност;
- разходи за организиране на обучения, семинари и информационни срещи за местни лидери и за уязвими групи и застрашени от бедност целеви групи, включително роми, свързани с подготовка, изпълнение и отчитане на проекти и други, свързани с популяризиране на стратегията за BOMP и прилагане на подхода.

Финансови параметри:

Размерът на средствата по мярката е в размер на 25% от общия бюджет на СВOMP по СПРЗСР – 749 988,50 евро

От които

Разходите за популяризиране на стратегията са в размер на 149 997,70 евро (20% от общия размер на разходите по мярката);

Разходите за управление на стратегията са 599 990,80 евро (80% от общия размер на разходите по мярката);

Интензитет и размер на финансовата помощ в %:

Общият размер на финансовата помощ е до 100% от допустимите разходи.

6. Финансов план, включващ планираните средства от ЕЗФРСР:

Код на мярката	Име на мярката	Общо за периода на стратегията	
		евро	%
Мярка 1.1	„Инвестиции в земеделските стопанства“	179 092,76	5,97
Мярка 1.2	„Инвестиции за преработка на селскостопански продукти“	76 693,78	2,56
Мярка 1.3	„Инвестиции за неселскостопански дейности“	613 550,26	20,45

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Мярка 1.4	„Инвестиции в основни услуги и дребни по мащаби инфраструктура“	1 073 853,56	35,79
Мярка 1.5	„Запазване на духовния и културния живот на населението в селските райони“	127 822,97	4,26
	Мерки, които не са част от СПРЗСР 2023 – 2027 г., но са включени в Регламент (ЕС) № 2021/2115 (финансирани от ЕЗФРСР)		
Мярка 1.6	„Създаване на местна идентичност“.	76 693,78	2,56
Мярка 1.7	Мярка „Сътрудничество и подготвителни дейности за него“	102 258,38	3,41
Мярка 1.8	Мярка „Управление, мониторинг и оценката на стратегията и нейното популяризиране“ (До 25% от средствата на ред „Общо средства за стратегията от ЕЗФРСР)	749 988,50	25,00
	ОБЩО СРЕДСТВА ЗА СТРАТЕГИЯТА ОТ ЕЗФРСР	2 999 953,98	100%

Обосновка за предвидения финансов ресурс по всяка мярка от стратегията:

Настоящата обосновка е изготвена на база анализа на социално-икономическия анализ на територията на МИГ „Джебел-Кърджали“, потребностите на местната общност, резултатите от процеса на консултиране със заинтересованите страни, както и потенциала за развитие на ключовите сектори. Разпределението на финансовия ресурс по мерки е насочено към постигане на стратегическите цели на СВОМР и гарантиране на максимален ефект спрямо приоритетите на местното развитие.

Мярка 1.1: Инвестиции в земеделските стопанства

Бюджет: 179 092,76 евро (5,97%)

Обосновка:

Територията на МИГ „Джебел-Кърджали“ е силно земеделска, с над 80% използвана земеделска площ, което я прави подходяща за инвестиции в аграрния сектор. Въпреки това, земеделските стопанства в селските райони на МИГ са предимно малки и средни по размер, с ограничен достъп до капитал и модерни технологии. Бюджетът по тази мярка е определен на умерено ниво, за да подкрепи именно такива стопанства чрез модернизация на техниката,

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

устойчиво земеделие и иновации. Ограниченият процент спрямо общия бюджет се дължи на необходимостта да се избегне фокусиране само върху традиционното производство и да се стимулират и други сектори с по-висока добавена стойност.

Мярка 1.2: Инвестиции за преработка на селскостопански продукти

Бюджет: 76 693,78 евро (2,56%)

Обосновка:

Въпреки че регионът е земеделски, степента на преработка на продукцията е ниска, което намалява икономическата стойност за местните производители. Настоящата мярка цели да насърчи малък брой пилотни проекти за преработка, включително на плодове, зеленчуци, мляко и месо, които да добавят стойност към първичната продукция. По-ниският процент на финансиране е резултат от това, че на територията няма развит преработвателен сектор и интересът по тази мярка е по-ограничен, но съществува потенциал за развитие, особено чрез кратки вериги на доставка и местни пазари.

Мярка 1.3: Инвестиции в неземеделски дейности

Бюджет: 613 550,26 евро (20,45%)

Обосновка:

Стратегически фокус на СВОМР е да се диверсифицира местната икономика чрез подкрепа за услуги, занаятчийство, туризъм и зелени бизнеси. В икономическия анализ е подчертано, че частта от МИГ в община Кърджали има потенциал за развитие на малки предприятия в сферата на услугите и производствата с местен характер, включително чрез използване на ВЕИ и дигитализация. Затова дялът на тази мярка е значителен – тя е ключова за създаване на работни места и за намаляване на икономическата зависимост от земеделието.

Мярка 1.4: Инвестиции в основни услуги и малка по мащаб инфраструктура

Бюджет: 1 073 853,56 евро (35,79%)

Обосновка:

Анализите показват недобро състояние на пътната, социалната и комунална инфраструктура в населените места на МИГ, особено в по-малките села. Тази мярка цели подобряване на качеството на живот, достъпа до социални и културни услуги, включително чрез обновяване на читалища, сгради с обществено значение, улично осветление и пътища. Най-големият бюджет е логичен, тъй като инфраструктурните нужди са най-често заявявани от местната общност по време на анкетите и консултациите, а въздействието им е пряко върху всички социални групи.

Мярка 1.5: Запазване на духовния и културния живот на населението в селските райони**Бюджет: 127 822,97 евро (4,26%)****Обосновка:**

В територията на МИГ съществува активна мрежа от читалища, културни клубове и местни събития, които играят ключова роля в социалното сближаване и съхраняването на нематериалното културно наследство. Същевременно се отчита нуждата от тяхната модернизация и дигитализация, както и от привличане на млади хора към културната дейност. Бюджетът е балансиран – достатъчно висок, за да осигури реализация на местни инициативи, но и в съответствие с факта, че мярката не генерира икономическа стойност, а е със социална и културна насоченост.

Мярка 1.6: Подкрепа за съхраняване на местната идентичност и културно наследство**Бюджет: 76 693,78 евро (2,56%)****Обосновка:**

Съхраняването и популяризирането на местната идентичност – чрез брандове, туристически маршрути, продукти с традиционен характер – е от съществено значение за укрепване на връзката на хората с територията и за позициониране на района на картата на културния и селски туризъм. Анализите подчертават наличието на потенциал за развитие на уникални местни продукти и културни дестинации. Макар бюджетът да е ограничен, той е напълно адекватен за финансиране на малки, но силно въздействащи проекти с комуникационна и маркетингова стойност.

Мярка 1.7: Сътрудничество и подготвителни дейности**Бюджет: 102 258,38 евро (3,41%)****Обосновка:**

Мярката цели стимулиране на партньорства с други МИГ, институции и организации на национално и международно ниво. Предвижда се съвместна реализация на иновативни и тематични проекти, обмен на добри практики и разширяване на мрежата за развитие на територията. Бюджетът е определен спрямо предварителен интерес за участие в поне няколко съвместни инициативи, като същевременно е в рамките на добрите практики и предходни стратегии. Мярката ще допринесе за интегрирането на територията в по-широки стратегически контексти.

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Мярка 1.8: Управление, мониторинг, популяризиране и обучение

Бюджет: 749 988,50 евро (25,00%)

Обосновка:

Максимално допустимият дял по регламент (25%) е предвиден за обезпечаване на капацитета на МИГ, включително за ефективно изпълнение, координация, мониторинг, външни и вътрешни оценки, публичност и комуникация. Територията на МИГ включва 27 населени места, което изисква сериозен административен ресурс, особено в контекста на прилагане на стратегия с многофондово финансиране и широк тематичен обхват. Предвидени са дейности и за повишаване на капацитета на екипа, както и за информационни кампании сред населението.

Разпределението на финансовия ресурс по мерки в рамките на Стратегията за водено от общностите местно развитие (СВОМР) на МИГ „Джебел-Кърджали“ е прецизно съобразено както с приоритетите и специфичните нужди на територията, така и с индикаторите за изпълнение, резултат и въздействие, заложи в рамката за мониторинг и оценка на стратегията. Изборът на относителна тежест на всяка мярка е базиран на реални социално-икономически данни, идентифицирани местни потребности и очаквания капацитет за изпълнение от страна на потенциалните бенефициенти.

Финансовият план е конструиран така, че да осигури ефективно и балансирано прилагане на интервенциите, като всяка от мерките е насочена към изпълнение на конкретни индикатори, определени в стратегическата рамка на СВОМР. Така се гарантира не само постигането на очакваните качествени ефекти, но и тяхната измеримост и проследимост във времето.

Най-значителният дял от бюджета е заделен за Мярка 1.4 „Инвестиции в основни услуги и малка по мащаб инфраструктура“, която разполага с 35,79 % от общия финансов ресурс. Тази мярка е стратегически фокусирана върху подобряване на жизнената среда, достъпа до социални, образователни и културни услуги, както и върху засилване на териториалната свързаност в малките населени места. Особено място в нейния обхват заема подкрепата за проекти, свързани с развитието на интелигентни селища – иновативна концепция, целяща трансформация на селските общности чрез интеграция на дигитални технологии, зелени решения и социални иновации. В контекста на територията на МИГ „Джебел-Кърджали“, където се наблюдават демографски предизвикателства, ограничен достъп до услуги и слаба икономическа активност, създаването на интелигентни селища предоставя устойчив модел за повишаване на качеството на живот, задържане на младите хора и активизиране на местния потенциал. Чрез внедряване на иновативни инфраструктурни решения, цифрово управление, модерни обществени пространства и енергийна ефективност, се очаква съществено подобрение на условията за живот и социална ангажираност в уязвимите и слабо развити райони на общината. Мярката ще допринесе за устойчивото развитие на територията чрез модернизация, приобщаване и създаване на условия за нови форми на заетост и активност.

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Мерките, насочени към развитие на земеделието и неземеделските дейности (1.1, 1.2 и 1.3), заемат общо 28,98 % от бюджета и представляват гръбнака на икономическата част от стратегията. Те кореспондират с индикатори като брой подкрепени земеделски стопанства, брой новосъздадени работни места, брой нови неземеделски дейности и общ размер на инвестициите в икономическата дейност на територията. Чрез Мярка 1.1 се очаква модернизация на стопанства, а чрез Мярка 1.2 – стартиране на малки преработвателни обекти. Мярка 1.3 ще допринесе за създаването на нови микропредприятия в секторите услуги, туризъм и занаяти, както и за разширяване дейността на съществуващи МСП. Очаква се положителен ефект върху заетостта, особено сред младите хора и жени в селските райони.

Мерките 1.5 „Запазване на духовния и културния живот на населението в селските райони“ и 1.6 „Подкрепа за културна идентичност и традиции“ е с относително скромнен финансов дял – 6,82%, но допринася пряко за индикаторите, свързани с социална ангажираност, културно участие и активиране на местни общности. Чрез подкрепата за църкви, читалища, фолклорни състави, фестивали и други местни инициативи, се очаква изпълнение на индикаторите за брой подкрепени инициативи в сферата на културата и брой участници в културни дейности. Това ще има дългосрочен ефект върху утвърждаване на местната идентичност, социалното включване и междуобщностния диалог.

Мярка 1.7 „Сътрудничество“ е предвидена с бюджет от 3,41% и е стратегически важна за индикаторите, свързани с изградени партньорства и реализирани съвместни проекти с други МИГ и организации в рамките на ЕС. Чрез реализиране на транснационални или междурегионални проекти ще се повиши административният капацитет на МИГ и ще се стимулира прилагането на добри практики, иновации и нови подходи в местното развитие.

Мярка 1.8 „Управление на стратегията“ е в максимално допустимия размер от 25% от общия бюджет и е основен инструмент за постигане на всички индикатори, свързани с прилагането, мониторинга и популяризирането на СВОМР. Чрез тази мярка ще се обезпечи функционирането на офиса на МИГ, експертната и техническата помощ за бенефициентите, провеждането на обучения, консултации и информационни кампании. Очакваните резултати се изразяват в повишена осведоменост, по-висок процент на усвояване на бюджета, по-голям брой подадени проектни предложения и ефективен механизъм за обратна връзка. Постигането на индикаторите за обхват на територията, обхванати населени места и информирани бенефициенти е пряко свързано с качеството и устойчивостта на дейностите по тази мярка.

7. Описание на уредбата за управление, мониторинг и оценка, която показва капацитета на местната инициативна група да изпълни стратегията: (не повече от 6 страници);**7.1. Организационна структура на МИГ:**

Организационна структура на МИГ: Сдружение местна инициативна група МИГ „Джебел-Кърджали“ е юридическо лице с нестопанска цел за извършване на общественополезна

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

дейност, регистрирано съгласно Закона за юридическите лица с нестопанска цел, с територия на действие община Джебел и част от територията на община Кърджали, което представлява публично-частно партньорство с представители на широк кръг заинтересовани лица, вкл. уязвими групи и малцинства, в т. ч. роми от територията на действие на община Джебел и част от територията на община Кърджали. Сдружението се ръководи в своята дейност от приложимото законодателство на Република България, и от своя устав и цели.

Представители на всички заинтересовани страни идентифицирани в анализите на територията присъстват и в КВО.

- *Организационна структура/схема.*

МИГ „Джебел-Кърджали“ се състои от: Общо събрание, Управителен съвет, председател на УС, изпълнителен директор и експерт по прилагане на СВОМР.

7.2. Управление на МИГ:

- *Органи за управление и контрол;*

Общото събрание е върховен орган на сдружението, в който участват всички негови членове. Общото събрание приема, допълва и изменя устава, приема други вътрешни актове на Сдружението, избира и освобождава членовете на УС и Председателя, приема и изключва членове на сдружението, взема решение за откриване и закриване на клонове, взема решение

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

за участие в други организации, взема решение за преобразуване или прекратяване на Сдружението, приема и одобрява основни насоки и програма за дейността на Сдружението, както и стратегии за местно развитие, приема и одобрява бюджета на сдружението, взема решение за размера на членския внос, както и за внасяне на имуществени вноски, приема отчет за дейността на УС, отменя решения на други органи на Сдружението, противоречащи на закона, настоящия устав или други вътрешни актове, регламентиращи дейността на сдружението, освобождава предсрочно Председателя на УС или членове на УС при злоупотреба с доверието на сдружението, нарушаване на устава или на законите на РБ, разглежда и решава жалби против решенията на УС.

Управителния съвет е колективен орган за управление на Сдружението. Той представлява Сдружението, както и определя обема на представителната власт на отделните негови членове. Осигурява изпълнението на решенията на ОС, разпорежда се с имуществото на Сдружението при спазване на разпоредбите на устава и закона, подготвя и внася в ОС проект за бюджет и отчет на дейността на Сдружението, определя реда и извършването на дейността на Сдружението, включително и тази в обща полза, и носи отговорност за това, взема решения по всички въпроси, които по закон или в устава не спадат в правата на друг орган на Сдружението. Отговаря за качествено и навременно прилагане на стратегиите за водено от общностите местни развитие.

Председателят на Управителния съвет се избира за срок от четири години. Председателят свиква и ръководи ОС и УС, организира дейността на Сдружението и УС, представлява МИГ във взаимоотношенията му с трети лица, отчита дейността си пред ОС и УС, ръководи оперативно текущата дейност на Сдружението, представлява Сдружението пред трети лица, пред държавните органи, обществените организации и други физически и юридически лица в страната и чужбина, подготвя и предлага проекти за решения на УС, свиква и ръководи заседанията на УС.

- Описание на позициите и изискванията към изпълнителния директор и персонала.

След одобрение на щатното разписание от Управителния съвет, Председателят назначава Изпълнителен директор на сдружението и Експерт по прилагане на СВОМР, за срока на изпълнение на Стратегията

Изпълнителният директор и Експерта по прилагане на СВОМР на Сдружението отговарят за прилагането на стратегията за ВОМР, като техните правомощия се определят с трудовите им договори като имат всички права, задължения и отговорности, които са им вменени изрично по закон, по силата на нормативни актове, свързани с прилагането на СВОМР, както и произтичащи от договорни задължения, указания, становища и други документи на УО на СПРЗСР, ДФЗ-РА, свързани с цялостния процес по прилагане и управление на СВОМР.

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Изпълнителният директор участва в заседанията на Управителния съвет с право на съвещателен глас

Изпълнителният директор и експертите ще бъдат избрани съгласно изискванията на управляващия орган.

Изпълнителният директор отговаря на следните изисквания:

1. завършено висше образование, най-малко степен „магистър“;
2. трудов стаж и/или осигурителен стаж най-малко 5 години;
3. управленски опит най-малко две години или най-малко три години опит като експерт в МИГ/МИРГ по прилагане на стратегия за ВОМР;
4. опит в реализиране на проект, програма или стратегия със стойност над 100 хиляди лева, финансирани от ЕС или от други международни донори.

Изпълнителният директор има следните функции:

- Осигурява изпълнението на решенията на Колективния управителен орган;
- Изготвя и предлага за приемане от Колективния управителен орган перспективна и годишна програма за работа на СДРУЖЕНИЕТО и годишен проекто-бюджет;
- Организира набирането на средства за дейността на СДРУЖЕНИЕТО;
- Сключва трудови и граждански договори и ръководи административния персонал на СДРУЖЕНИЕТО;
- Решава въпроси, които в съответствие с Устава на СДРУЖЕНИЕТО му бъдат възложени от Колективния управителен орган;
- Получава възнаграждение за дейността си, чийто размер е гласуван и приет от Колективния управителен орган.
- Ръководи работата на изпълнителния екип на „Сдружение МИГ – Кнежа“;
- Изготвя стратегически план за развитие на дейността на екипа;
- Изготвя годишни административно-финансови планове на екипа и отговаря за тяхното изпълнение;
- Стимулира ефективната работа на екипа чрез въвеждане на иновационни методи на работа и управленски подходи;
- Обобщава резултатите от изпълнението на програмата/проектите и други дейности и подготвя периодични и годишни отчети;
- Съвместно с експертите на организацията следи за правилното използване на средствата по програми и проекти;
- Осъществява комуникацията с донорските програми на организацията;
- Съвместно с експертите изготвя и провежда процедури за избор на изпълнител за доставка и услуги;

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

- Осигурява информация на КУО за работата на МИГ;
- Следи за промени в нормативната база касаеща работата на сдружението;
- Следи за възможности за финансиране на проекти в сферата на общностно и местно икономическо развитие и генерира идеи за нови проекти на организацията;
- Представява организацията пред донорски организации, държавни институции и партньори;
- Участва и изготвя презентации в семинари, конференции и международни събития от името на организацията;
- Установява и поддържа редовни работни контакти с партньорите на организацията: общини, НПО, международни организации, бенефициенти по финансиращите програми на организацията;
- Консултира бенефициенти на програмите на МИГ;
- Предоставя информация за дейността на организацията пред медиите;
- Сключва договори от името на организацията до размер определен от КУО;
- Извършва и други дейности от своята компетентност;
- Взема решения в рамките на предоставените му правомощия от КУО на организацията.

Експертът по прилагане на стратегията за BOMP отговарят на следните изисквания:

1. има завършено висше образование, най-малко степен „бакалавър“;
2. притежава трудов стаж и/или осигурителен стаж най-малко две години.

Експертите изпълняват следните функции:

- Координират дейностите по прилагане на стратегията за BOMP;
- Подпомагат работата на изпълнителния директор с необходимата оперативна информация;
- Докладват ежемесечно на изпълнителния директор за изпълнената работа и съгласуват с него предстоящите дейности;
- Организируют информационни кампании сред общността за популяризиране на мерките в стратегията и възможностите за кандидатстване с проекти;
- Координират дейностите по изготвяне на пакет с документи за кандидатстване с проекти към стратегията;
- Организируют целият процес по кандидатстване и оценка на проекти към стратегията;
- Изготвят периодични отчети за реализацията на стратегията за местно развитие;

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

- Поддържат контакти с външни експерти, ангажирани за консултиране и оценка на проекти към стратегията;
- Отговарят за комуникацията с УО на финансиращите програми;
- Отговарят за връзките с други МИГ на територията на страната и ЕС;
- Отговарят за връзката с бенефициентите на стратегията за BOMP;
- Организируют и следят дейностите по мониторинг на изпълнението на проектите към СВOMP;
- Организируют посещение на място на проектите към СВOMP;
- Предоставят консултации и техническа помощ за отчетите на бенефициентите на стратегията;
- Поддържат актуална информация за реализацията на стратегията за BOMP;
- Изготвят информация относно реализацията на стратегията до различни медии;
- Следят за промени в нормативната база, касаеща реализацията на Стратегии за BOMP;
- При необходимост представляват организацията на срещи и форуми по покана на партньори и други организации;
- Регулярно посещават срещите и обученията организирани от УО;

Извършват и други дейности възложени им/и от изпълнителния директор.

7.3. Капацитет на местната инициативна група да изпълни стратегията за BOMP:

- *Административен капацитет;*

Бъдещият екип на МИГ „Джебел-Кърджали“ разполага с необходимия административен капацитет за ефективно управление и изпълнение на проекти. Членовете на екипа имат доказан практически опит в подготовката, администрирането и отчитането на проекти, включително познания по отношение на нормативната уредба, процедурите за възлагане на обществени поръчки, финансовото управление и мониторинг.

В допълнение, двете общини – Джебел и Кърджали – като учредители на МИГ, имат солиден опит в реализирането на значителен брой национални и европейски проекти в различни сектори – инфраструктура, образование, социални услуги, култура и други. Този натрупан опит допълнително гарантира устойчивостта и качествено изпълнение на дейностите в рамките на Стратегията за водено от общностите местно развитие.

Наличието на квалифициран екип и подкрепата на институционално утвърдени партньори осигуряват стабилна основа за успешното постигане на целите заложи в стратегията.

- *Материално – технически капацитет;*

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

МИГ „Джебел-Кърджали“ разполага с офис, находящ се в гр. Джебел, ул. "Йълдъръм" 9а, както и с необходимото офис оборудване и техника. Офисът е с осигурен достъп за хора с увреждания и трудно подвижни лица

Интернет сайтът на МИГ е www.dzhebel-kardjali.com

- *Финансов капацитет;*

МИГ „Джебел-Кърджали“, разполага с финансов ресурс от 38 346,89 евро /75 000 лв./, представляващи 5% от общия размер по мярката., с който ще се гарантира финансовото обезпечаване на изпълнението на мярка 1.8, включително

7.4. Описание на системата за мониторинг и оценка:

Мониторингът е дейност по систематичното и непрекъснато събиране, анализ и използване на информация с цел управленски контрол, идентифициране и предприемане на корективни действия при изпълнението на СВОМР на МИГ. Оценка се определя като периодична проверка на съответствието, ефективността, ефикасността, въздействието, икономическата и финансова жизнеспособност и устойчивостта на СВОМР на МИГ в контекста на планираните цели. Целите при осъществяването на мониторинг и оценка са:

- Да бъде събрана и систематизирана информация, с цел улесняване на последващото управление, развитие и приоритизация на дейностите по Стратегията.
- Да бъдат определени вероятните слабости или рискове в изпълнението на индивидуалните проекти;
- Да бъде подпомогнато въвеждането на корективни мерки, които да отстранят слабостите в хода на изпълнение на индивидуалните проекти и предотвратен риска от възникване на нередности, по специално касаещи финансовото управление;

Процедурите за извършване на редовния мониторинг, свързаните с тях проверки за съвместимост и докладване на изпълнението на СВОМР и индивидуалните проекти са разработени от експертния екип са съобразени с нормативната уредба.

МИГ ще приложи тези изисквания и процедури в зависимост от начина на осъществяване на мониторинг (*вътрешен и външен*).

1. **Вътрешен мониторинг** - на ниво Стратегия за ВОМР и индивидуални проекти, осъществен от екипа на управление на МИГ/, насочен към:

- Цялостното наблюдение по изпълнението на местната стратегия за развитие и всеки индивидуален проект;
- Разработване и прилагане на процедури за откриване и докладване на нередности;

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

- Отчитане на всички индикатори за наблюдение, изисквани от Управляващите органи и заложиени в Стратегията;
- Предоставяне на всяка изисквана информация на УО, свързана с изпълнението на Стратегията и индивидуалните проекти;
- Изготвяне на годишни доклади до Управляващия орган на СПРЗСР, както и един финален доклад след окончателното приключване на Стратегията за ВОМР, който е обобщен резултат на приключилите индивидуални проекти.

2. **Външен мониторинг** насочен към:

- Популяризиране на стратегията;
- Финансов и физически напредък;
- Ефективност на екипа на МИГ и процесите, свързани с неговото функциониране;
- Ефективност на партньорите в МИГ.

С оглед подобряване на ефикасността на прилагането на Стратегията, МИГ ще извършва цялостно наблюдение по изпълнение на Стратегията и индивидуалните проекти през целия период на прилагане. В обхвата на мониторинга по изпълнение на дейността на групата и индивидуалните проекти ще се акцентира върху следното:

- Напредъкът на местната Стратегия за ВОМР по отношение на изпълнението на нейните конкретни цели;
- Съответствието с общите и специфични цели на всяка една програма;
- Допустимостта на направените разходи и тяхната пряка връзка за постигане целите на Стратегията;
- Наличието на достатъчно подробна финансова одитна пътека;
- Наличието и правилното водене по реда на Закона за счетоводството на отделни аналитични счетоводни сметки за дейностите, за които е получена безвъзмездна финансова помощ от Европейските фондове за период от 5 години, считано от датата на официално признаване на МИГ и изплащане на помощта;
- Придобитите материални активи въз основа на безвъзмездната финансова помощ да не бъдат преотдавани и преотстъпвани възмездно или безвъзмездно - чрез отдаване под наем, аренда, договор за съвместна дейност и др.;

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

- Съхранението на всички оригинални документи, свързани с изпълнението на местната Стратегия за ВОМР и индивидуалните проекти;
- Поставянето на видни места - информационни табели, указващи съфинансирането на Европейските фондове и държавният бюджет.
- МИГ ще оказва пълно съдействие на Управляващите органи и Комитетите за наблюдение при извършването на оценки на изпълнението Стратегията за ВОМР.

Наблюдението и оценката ще отчитат напредъка в прилагането на Стратегията, чрез основните индикатори, финансовите индикатори (брой и стойност на подадените заявления, брой и стойност на одобрените заявления, брой и стойност на сключените договори, брой и стойност на подадените искания за плащане, брой и стойност на одобрените искания за плащане, брой и стойност на успешно приключилите проекти), както и индикаторите за резултати на Стратегия за ВОМР. Екипът ще поддържа създадената електронна информационна система, която има за цел да обезпечи надеждна информация за бюджетните параметри и резултатите от прилагането на Стратегията за УС и партньорите, ангажирани в управлението на Стратегия за ВОМР така, че те да могат да вземат правилни управленски решения. На база на събраната информация по проектите, МИГ ще подготвя и годишните си доклади за изпълнение на Стратегията за местно развитие и ще се отчита пред местната общност.

Веднъж годишно в периода на изпълнение се предвижда да бъде извършвана оценка на изпълнението на стратегията. Цялостна оценка на изпълнението на стратегията ще бъде извършено в края на периода на изпълнение.

8. Описание на прилагането на хоризонталните принципи на ЕС съгласно чл. 9 от Регламент (ЕС) 2021/1060 при изпълнението на стратегията: (не повече от 2 страници)

8.1. Равенство между половете и липса на дискриминация:

- **прилагане на принципа на равенство между половете;**

В съответствие с Чл.9, ал. 2 на Регламент (ЕС) 2021/1060 УС ще гарантира, че равнопоставеността между жените и мъжете и избягването на дискриминацията са взети предвид във всички етапи на програмиране, прилагане, наблюдение и оценка на СВОМР. Всички мерки от СВОМР ще бъдат отворени за всички бенефициенти на равна основа, без оглед на раса, етнос, религиозни вярвания, увреждания, възраст или полова ориентация. Във всички дейности, свързани със СВОМР, УС на МИГ ще се съобрази и с националното законодателство: Конституцията на Република България, Кодекса на труда, Закона за защита от дискриминация. В организираните събития на МИГ са ангажирани по равно мъже и жени. Равенство между половете ще се съблюдава строго при определянето на състава на

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Комисията за избор на проекти. УС на МИГ ще осигури предотвратяването на всякакъв вид дискриминация, особено при изпълнението на административните процедури във връзка с достъпа до финансови средства.

- допринасяне за утвърждаване на принципа на равните възможности;

Проблемите на равните възможности ще бъдат разглеждани и по време на разработването на критериите за избор на проекти, включително следните индикативни аспекти на тези проблеми : 1. участие на целевите групи във връзка с равните възможности в процеса на подготовката на проектите за степента, до която техните потребности и изисквания са взети предвид; 2. насърчаване на физическа и комуникационна достъпност за хората в неравностойно положение (хора с увреждания, етнически малцинства с фокус роми, дълготрайно безработни, младежи и хора, живеещи в изолация или трудно достъпни места и т.н); 3. сътрудничество с организациите, представляващи интересите на различни целеви групи;

- създаване на условия за превенция на дискриминация

При избора на проекти ще бъде дадена възможност за финансиране на проекти, развиващи услуги за уязвимите групи. Тези данни ще се докладват от УС на МИГ пред Общото събрание. Отговорност на УС на МИГ, чрез екипа, е да осигури на бенефициентите насоки по всички практически въпроси, свързани с проблемите на равенството и отсъствието на дискриминация.

8.2. Устойчиво развитие (защита на околната среда)

Дейностите по изпълнение на СВОМР няма да окажат негативно въздействие върху околната среда. Недопустими са разходи за инвестиция, за която е установено, че ще оказва отрицателно въздействие върху околната среда. Предвидени мерки, чрез допълващо финансиране от Програма „Околна среда“, директно насочени към опазване на околната среда чрез разяснителни и информационни кампании.

Проектите, предвиждащи инвестиционни предложения, за които се изисква ОВОС по реда на Закона за Опазване на околната среда или специфична екологична оценка по реда на Закона за биологичното разнообразие, ще се одобряват само след положително становище по ОВОС/становище по ЕО и при съобразяване с препоръките от извършените оценки и становищата по тях.

8.3. Насърчаване на заетостта и конкурентоспособността

Реализацията на СВОМР ще има положителни въздействия върху нивата на заетост на територията. По мерките на СПРЗСР този резултат ще бъде постигнат както поради създаването на нови възможности за работа, чрез стартирането на бизнес извън селското стопанство, така и поради запазването на съществуващи или разкриване на нови работни места в земеделието. При техническата оценка на проектните предложения ще се дава предимство на такива, създаващи нови работни места. Насърчаването на заетостта, особено

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

за уязвимите групи, ще бъде постигнато и чрез допълващо финансиране от П РЧР. МИГ си поставя за цел подобряването на стандарта на живот на цялото население, като повиши възможностите му на пазара на труда, включително и чрез повишаване на квалификацията му чрез допълващо финансиране от П О. СВОМР ще насърчава и конкурентоспособността на земеделието и на МСП чрез подкрепа за стартиращи технологични фирми - за разработка на иновативни продукти в предприятията и подкрепа за обновяване на технологиите, както и инвестиции за въвеждане на модерни практики за стопанисване на земята, околната среда и културното наследство. Това съответствие ще се постигне чрез приоритетите на стратегията.

8.4. Съответствие с програмите на структурните фондове.

Мерките и дейностите разписани в тази Стратегия са осъществими и възможни в периода 2023 – 2027 г. Обхватът на помощта, предоставяна чрез мерките на СВОМР, няма да се припокрива с обхвата на помощта по схемите за подкрепа по другите програми. МИГ ще извършва кръстосани проверки с цел предотвратяване на двойно финансиране. Всеки проект по СВОМР, който потенциално попада в обхвата на другите схеми за подкрепа, ще бъде проверяван преди одобрението му за евентуално двойно финансиране.